2026, Volume 3, Number 2

Functional Research in
Sport Psychology

Cyber-Psychology Development in Iranian Sport with an Emphasis on Sport Managers: A Qualitative Model

Jaber Safarkhan Moazeni[1], **Amir Dana**[2]✉, **Reza Nikbakhsh**[3], **Akram Esfahani Nia**[4]

1. Department of Physical Education, Ali.C., Islamic Azad University, Aliabad Katoul, Iran.
2. Corresponding author, Associate Professor, Department of Physical Education, Ta.C., Islamic Azad University, Tabriz, Iran.
3. Professor, Department of Physical Education, ST.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.
4. Assistant Professor, Department of Physical Education, Go.C., Islamic Azad University, Gorgan, Iran.

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received December11, 2025
Received in revised form February 04, 2026
Accepted April 19, 2026
Available online June 22, 2026

Keywords:
Cyber-Psychology, Sport Management, Grounded Theory, Sport Managers, Digital Mental Health, Policy-Making.

ABSTRACT

Objective: The present study aimed to explain and model the development of cyber-psychology in Iranian sport with an emphasis on sport managers, and to propose a localized framework for managing opportunities and threats of digital environments in the sport system.

Methods: The research employed a qualitative approach using Grounded Theory based on Strauss and Corbin's model. Data were collected through semi-structured interviews with 10 sport managers and officials at club, federation, and provincial levels. Purposeful and chain (snowball) sampling continued until theoretical saturation. Data analysis was conducted through open, axial, and selective coding, and trustworthiness criteria (Lincoln & Guba) were addressed; inter-coder agreement reached 0.90.

Results: Findings indicated that the core category was the need to design a policy-making and supportive structure to integrate cyber-psychology into the sport system. Causal factors included increasing moral–media crises, expansion of digital psychological disorders, and long-term costs of ignoring mental health. Contextual factors—such as a shortage of interdisciplinary experts, the science–practice gap, financial constraints, traditional management, and managers' low digital literacy—and intervening factors—such as the absence of formal structures and behavioral regulations, lack of indigenous platforms, inter-unit inconsistency, and managerial instability—shaped action pathways.

Conclusion: Five strategies were proposed: developing a national digital mental health policy document, establishing an organizational position for "cyber-psychologist," implementing indigenous psychological monitoring systems, empowering managers, and strengthening applied research. The stepwise implementation of these strategies can reduce crises, enhance psychological security, and increase the efficiency and structural resilience of sport organizations.

Cite this article: SafarKhan Moazeni, Jaber, Dana, Amir., Nikbakhsh, Reza, & Esfehani Nia, Akram. Cyber-Psychology Development in Iranian Sport with an Emphasis on Sport Managers: A Qualitative Model. *Functional Research in Sport Psychology*, 2026:3(2):110-130.10.22091/frs.2026.14839.1137

© The Author(s).

Publisher: University of Qom.

DOI:10.22091/frs.2026.14839.1137

Extended Abstract

Introduction

In recent decades, the pervasive growth of digital technologies and communication networks has profoundly transformed organizational and managerial structures globally. The realm of sport is no exception. The rise of the cyber environment—encompassing social media, virtual reality, and digital platforms—has fundamentally altered management patterns, decision-making processes, and organizational interactions within sporting bodies. While these changes present novel opportunities, such as enhanced brand building and fan engagement, they have also introduced significant new cognitive, psychological, and social challenges for sport managers. The modern sport manager's role is no longer confined to technical planning; it now demands the ability to navigate and control the psychological dimensions stemming from digital presence. Managers face immense psychological pressure from constant public scrutiny, which increases the risk of burnout and negatively impacts decision-making. Furthermore, they must contend with online rumors, cyber-attacks, internet harassment, and data protection issues, all of which necessitate advanced media crisis management skills.

Within the Iranian context, this challenge is particularly acute. Domestic research indicates that many Iranian sport managers lack the necessary training in digital space management, leaving them and their organizations vulnerable to media and cyber crises. While a significant body of cyber-psychology literature has focused on athletes, the role of managers—the key decision-makers who must handle cyber crises, maintain organizational cohesion, and ensure staff well-being—has been critically overlooked. This gap represents the core impetus for the present study. There is a clear and present need for a deeper understanding of the psychological consequences of the digital environment and for a strategic model to harness opportunities while mitigating threats. This study addresses the lack of a comprehensive, localized (bomee) framework in Iran for explaining and developing cyber-psychology with a specific emphasis on the role and perspective of sport managers. Therefore, this research aimed to explain and model the development of cyber-psychology in Iranian sport and to propose a localized framework for managing the opportunities and threats of digital environments within the sport system.

Methodology

This study employed a qualitative approach to explore a phenomenon for which no established local model exists. We utilized Grounded Theory (GT), specifically following the systematic model developed by Strauss and Corbin. This design was chosen for its strength in discovering concepts and the relationships between them directly from raw, empirical data.

The study's population consisted of sport managers and officials at various levels, including clubs, associations, federations, and general sports directorates. We used a combination of purposeful and chain (snowball) sampling to recruit participants. The criteria for inclusion were having significant managerial experience, direct exposure to the cyber-environment in their sport context, and sufficient awareness of its psychological and managerial implications. In total, 10 managers and officials were interviewed. This sample size was determined by achieving theoretical saturation, the point at which no new concepts or categories emerged from subsequent interviews. The participant pool

was diverse: over half held doctoral degrees in fields such as sport management, psychology, and strategic management, with the remainder holding master's degrees; the group had an average of 15.4 years of managerial experience; participants included a mix of high-level (ministry, federation) and mid-level (club) managers; and the sample included 7 men and 3 women, with an age range of 35 to 51, representing a blend of managerial generations.

The primary data collection instrument was the semi-structured interview. An interview guide was developed based on the research objectives and a review of the relevant literature. The questions were open-ended, designed to elicit the participants' lived experiences and perspectives on the various dimensions of cyber-psychology in their managerial roles. Interviews were conducted both in-person and online, based on participant accessibility. Each interview lasted between 45 and 60 minutes. With participants' permission, all interviews were audio-recorded and then transcribed verbatim to create a detailed text for analysis. In line with Grounded Theory, data collection and analysis were conducted concurrently.

We analyzed the transcribed data using the Strauss and Corbin (1998) model, which involves three distinct coding phases: open coding, where the text was broken down line-by-line to extract initial concepts and labels; axial coding, where through constant comparison, similar concepts were grouped into more abstract categories, and these categories were then organized according to the paradigmatic model: identifying causal factors, the core phenomenon, contextual factors, intervening factors, strategies, and consequences; and selective coding, where in the final stage, all categories were integrated around a single "core category" to form the final theoretical model explaining the central phenomenon. To ensure the study's trustworthiness, we applied the criteria of Lincoln and Guba (credibility, transferability, dependability, and confirmability). This involved techniques such as participant review, expert validation, rich description of the context, and maintaining a clear audit trail of the coding process. To ensure reliability, inter-coder agreement was calculated between two independent coders, achieving a high score of 0.90.

Results

The data analysis culminated in a grounded theory model explaining the development of cyber-psychology in Iranian sport management. The core category, or central phenomenon, identified was: "The need to design a policy-making and supportive structure to integrate cyber-psychology into the sport system."

1. Causal Factors (The "Why"): These are the primary drivers forcing the issue of cyber-psychology onto the managerial agenda. They include: increasing moral–media crises, a rise in ethical issues and public relations crises involving athletes and staff in the digital space (e.g., inappropriate content, online conflicts); expansion of digital psychological disorders, increased prevalence of mental health issues like depression (from virtual judgment), anxiety, and burnout linked to constant online presence; and long-term costs of ignoring mental health, the growing financial and organizational burden of not addressing these issues, including therapy costs, disciplinary/legal fees, and lost productivity.

2. Contextual Factors (The "Where"): These are the specific environmental conditions in Iranian sport that shape the phenomenon. They include: shortage of interdisciplinary experts, a critical lack of professionals trained in both technology and sport psychology; science–practice gap, a significant disconnect between academic research at universities

and the practical needs of sporting organizations; financial constraints, the absence of dedicated budgets for digital mental health, which is often viewed as a "soft" or non-essential cost; traditional management, a prevailing management culture that is often skeptical of research, views technology merely as a tool, and resists systemic innovation; and managers' low digital literacy, a general lack of awareness and training among managers regarding cyber-psychology concepts and digital threats.

3. Intervening Factors (The "Barriers/Enablers"): These factors modify or mediate the strategies used to address the core phenomenon. They include: absence of formal structures, no official position (e.g., "cyber-psychologist") in the organizational charts of clubs or federations; lack of behavioral regulations, a vacuum of official policies, codes of conduct, or digital ethics guidelines for athletes and staff; lack of indigenous platforms, a reliance on foreign applications for mental health, which may not be culturally or linguistically appropriate and raise privacy concerns; and inter-unit inconsistency and managerial instability, poor coordination between departments (PR, psych, management) and high turnover of managers, which disrupts long-term initiatives.

4. Action/Interaction Strategies (The "How"): Based on the preceding factors, participants proposed five core strategies: develop a national digital mental health policy document, creating a formal, top-down policy and roadmap; establish an organizational position for "cyber-psychologist," formalizing the role within organizational structures; implement indigenous psychological monitoring systems, developing and using localized technology (e.g., daily mood tracking panels) to monitor athlete well-being; empower managers, providing mandatory training for managers in digital literacy, media crisis management, and cyber-psychology principles; and strengthen applied research, fostering joint projects between universities and federations to create an evidence-based practice.

5. Consequences (The "Outcomes"): The stepwise implementation of these strategies is expected to lead to: reduction of crises, a decrease in the frequency and severity of moral and media-related crises; enhanced psychological security, improved mental well-being, emotional stability, and a greater sense of organizational support for athletes; increased efficiency and structural resilience, making sport organizations more proactive, data-driven, efficient, and capable of withstanding digital-era shocks; and improved performance, better long-term athlete performance and motivation sustainability.

Discussion

Our findings provide the first qualitative model for cyber-psychology development in Iranian sport, rooted in the lived experiences of its managers. The causal factors we identified—media crises, psychological disorders, and long-term costs—are strongly supported by international literature. Managers confirmed that media crises are a primary driver, aligning with Cotterill (2022) on the stress of social media. The rise in digital burnout and anxiety echoes McCormack et al. (2018) on digital fatigue. The "invisible costs" managers described (legal fees, lost productivity) confirm Hurley's (2018) assertions that ignoring digital mental health has tangible financial consequences.

However, our model's contribution lies in its illumination of the unique contextual and intervening factors in Iran. The discussion highlighted that the problem is not a lack of awareness of the problem, but a lack of

capacity to solve it. The contextual factors form a reinforcing barrier: a shortage of hybrid experts (psychology + tech), a deep science-practice gap, a lack of funding, and a traditional management culture create an environment where change is difficult. As managers noted, even if they wanted to act, they lack the trained personnel and budget.

The intervening factors reveal the structural and procedural vacuum. The lack of a formal position for a cyber-psychologist, the absence of a digital code of conduct, and the high turnover of managers mean that even well-intentioned efforts remain sporadic and personal, failing to become institutionalized. This aligns with research by Cotterill (2022) and Hurley (2018), who argue that formal structures and high-level commitment are essential for success.

Therefore, the five strategies proposed by the participants are a direct and logical response to these specific barriers. They represent a multi-level approach: top-down (policy/structure), where the call for a national policy and a formal "cyber-psychologist" role addresses the structural and legal vacuum; bottom-up (education/research), where the demand for manager training and applied research aims to fix the knowledge and literacy gap; and technological (systems), where the strategy to build indigenous monitoring platforms directly counters the reliance on inappropriate foreign tools and moves practice toward a data-driven model.

The expected consequences are transformative. Beyond simply reducing crises, the model aims for a paradigm shift. By implementing these strategies, the Iranian sport system can move from a reactive, traditional mode of "control" to a proactive, cognitive-technological mode of "management," ultimately enhancing organizational resilience and athlete well-being in the digital age.

Conclusion

This study aimed to model the development of cyber-psychology in Iranian sport from the perspective of its managers. Our findings show that this development is driven by the urgent need to manage escalating media crises, digital-related psychological disorders, and their associated long-term costs. However, progress is significantly hampered by deep-seated contextual factors—including a shortage of interdisciplinary experts, a gap between science and practice, and traditional management mindsets—as well as intervening factors like the absence of formal organizational structures and policies.

To overcome this, our research proposes a five-pronged strategic framework: (1) developing a national digital mental health policy, (2) creating the formal position of "cyber-psychologist," (3) implementing indigenous psychological monitoring systems, (4) educating managers, and (5) strengthening applied research. While our study is limited by its qualitative nature and small sample size, it provides the first empirical roadmap for this critical issue. The implementation of this model can help Iranian sport organizations reduce crises, enhance psychological security, and, most importantly, increase their structural efficiency and resilience in the face of digital-era challenges.

Keywords

Cyber-Psychology, Sport Management, Grounded Theory, Sport Managers, Digital Mental Health, Policy-Making.

Article message

The digital world has created profound psychological threats for sport organizations, from media crises to athlete burnout. Our research found that Iranian sport managers

are acutely aware of these dangers but are ill-equipped to handle them. They are constrained by a lack of interdisciplinary experts, traditional mindsets, and a complete absence of formal structures or policies for digital mental health.

Our study provides the first localized roadmap to address this. We demonstrate that developing cyber-psychology is not a luxury but an urgent necessity for organizational stability. By creating national policies, establishing the formal "cyber-psychologist" role, and educating managers, Iranian sport can finally move from a state of reactive crisis management to one of proactive, structural resilience.

Author Contributions

All authors contributed equally to the conceptualization of the article and writing of the original and subsequent drafts.

Data Availability Statement

The datasets generated and analyzed during the current study are not publicly available due to ethical restrictions and privacy agreements concerning participant confidentiality. However, the corresponding author will consider reasonable requests for access to the anonymized data upon submission of a methodologically sound proposal.

Acknowledgements

The authors extend their sincere gratitude to all the dedicated athletes who participated in this study, without whom this research would not have been possible. We also acknowledge the support provided by the staff and administrators at the training facilities.

Ethical considerations

This research was conducted in full compliance with the ethical principles for human research, aligning with the Declaration of Helsinki and the specific internal regulations of the Faculty of Physical Education and Sport Sciences at the University. Participation was entirely voluntary. Before the study commenced, a thorough explanation of its purpose, procedures, potential benefits, and any foreseeable risks, along with assurances regarding data confidentiality and the unwavering right to withdraw at any moment, was provided to both the participants and their parents or guardians. Written informed consent from parents and documented assent from the adolescents themselves were obtained. All participant data were meticulously coded and maintained with strict confidentiality, accessible exclusively to the research team. The intensity and content of the training sessions strictly adhered to the customary practices for beginner wushu training and were conducted under the direct supervision of qualified coaches. Participants were always afforded the opportunity to pause or rest as needed. Therefore, all ethical research guidelines were strictly observed, and no animals were utilized in this study. For a more detailed understanding of the ethical framework, please refer to the specific ethical guidelines provided by the University, Faculty of Physical Education and Sport Sciences.

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of interest

The authors declare no conflict of interest for this article.

توسعه روان‌شناسی سایبری در ورزش ایران با تأکید بر مدیران ورزشی: یک مدل کیفی

جابر صفرخان موذنی[۱]، امیر دانا[۲]✉، رضا نیکبخش[۳]، اکرم اصفهانی نیا[۴]

۱. گروه تربیت بدنی، واحد علی آباد کتول، دانشگاه آزاد اسلامی، علی آباد کتول، ایران.
۲. نوسنده مسئول، دانشیار، گروه تربیت بدنی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.
۳. استاد، گروه تربیت بدنی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
٤. استادیار، گروه تربیت بدنی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۹/۲۰
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۱۱/۱۵
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۱/۳۰
تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۴/۰۱

کلیدواژه‌ها:
کارکرد اجرایی سرد، مهارت حرکتی باز و بسته، شرایط تحت فشار روانی، ورزشکاران مبتدی.

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر، تبیین و مدل‌سازی «توسعه روان‌شناسی سایبری در ورزش ایران با تأکید بر مدیران ورزشی» و ارائه الگویی بومی برای مدیریت فرصت‌ها و تهدیدهای فضای دیجیتال در نظام ورزش است.

روش‌ها: مطالعه با رویکرد کیفی و روش «نظریه برخاسته از داده‌ها» بر پایه الگوی اشتراوس و کوربین انجام شد. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختارمند با ۱۰ مدیر و مسئول ورزشی در سطوح باشگاهی، فدراسیونی و ادارات کل گردآوری شد. نمونه‌گیری به‌صورت هدفمند و با معرفی زنجیره‌ای تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. تحلیل داده‌ها در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و گزینشی انجام و معیارهای اعتمادپذیری (بر اساس لینکلن و گوبا) رعایت شد؛ توافق میان دو کدگذار ۰/۹۰ به‌دست آمد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد پدیده محوری «نیاز به طراحی ساختار سیاست‌گذاری و حمایتی برای ادغام روان‌شناسی سایبری در نظام ورزش» است. عوامل علّی شامل افزایش بحران‌های اخلاقی–رسانه‌ای، گسترش اختلالات روانی دیجیتال و هزینه‌زایی بلندمدت بی‌توجهی به سلامت روان بود. عوامل زمینه‌ای (کمبود نیروی متخصص میان‌رشته‌ای، گسست علم و عمل، محدودیت مالی، مدیریت سنتی و ضعف سواد دیجیتال مدیران) و عوامل مداخله‌گر (فقدان ساختار رسمی و آیین‌نامه‌های رفتاری، نبود پلتفرم بومی، ناهماهنگی بین واحدها و ناپایداری مدیریتی) مسیر کنش‌ها را متأثر می‌سازند.

نتیجه‌گیری: پنج راهبرد پیشنهادی عبارت‌اند از: تدوین سیاست‌نامه ملی سلامت روان دیجیتال، ایجاد جایگاه سازمانی «روان‌شناس سایبری»، استقرار سامانه‌های بومی پایش روان‌شناختی، توانمندسازی مدیران، و تقویت پژوهش‌های کاربردی. اجرای مرحله‌ای این راهبردها به کاهش بحران‌ها، ارتقای امنیت روانی و افزایش کارآمدی و تاب‌آوری ساختاری سازمان‌های ورزشی می‌انجامد.

استناد: صفرخان موذنی، جابر؛ دانا، امیر؛ نیکبخش، رضا؛ اصفهانی‌نیا، اکرم. توسعه روان‌شناسی سایبری در ورزش ایران با تأکید بر مدیران ورزشی: یک مدل کیفی. *مطالعات عملکردی در روانشناسی ورزشی*، ۱۴۰۵؛ ۳ (۲)، ۱۳۰-۱۱۰.
DOI: 10.22091/frs.2026.14839.1137

ناشر: دانشگاه قم.

© نویسندگان.

مقدمه

در دهه‌های اخیر، توسعه فراگیر فناوری‌های دیجیتال و شبکه‌های ارتباطی، ساختارهای سازمانی، مدیریتی و ارتباطی جوامع انسانی را با تحولاتی عمیق روبه‌رو کرده است. این تحولات نه‌تنها شیوه‌های زیست اجتماعی، بلکه الگوهای تصمیم‌گیری، رهبری و تعاملات حرفه‌ای را نیز دگرگون ساخته‌اند. عرصهٔ ورزش نیز از این قاعده مستثنا نیست و شکل‌گیری فضای سایبری و گسترش ابزارهای فناورانه مانند شبکه‌های اجتماعی، واقعیت مجازی،پلتفرم‌های دیجیتال، کلان‌داده‌ها و ابزارهای پوشیدنی، موجب تغییرات بنیادین در الگوهای مدیریت، ارتباطات سازمانی و سیاست‌گذاری در نهادهای ورزشی شده است (۱). این تغییرات، علاوه بر ایجاد فرصت‌های نوین مدیریتی، پیامدهای شناختی، روانی و اجتماعی تازه‌ای را برای مدیران ورزشی به همراه داشته است که نیازمند بازاندیشی در رویکردهای سنتی مدیریت ورزش است.

مدیریت ورزش در عصر دیجیتال دیگر صرفاً به برنامه‌ریزی فنی و تصمیم‌سازی اداری محدود نیست؛ بلکه مدیران باید توانایی هدایت، تنظیم و کنترل ابعاد روان‌شناختی ناشی از حضور در فضای سایبری را نیز داشته باشند. ظهور رسانه‌های اجتماعی امکان ایجاد برندهای شخصی و سازمانی را فراهم کرده و به مدیران فرصت داده است تا ارتباط گسترده‌تری با مخاطبان، هواداران و ذی‌نفعان برقرار کنند و زمینه جذب سرمایه‌گذاران و توسعه حامیان مالی را افزایش دهند (۲). افزون بر این، تحلیل داده‌های کلان و بهره‌گیری از فناوری‌های دیجیتال می‌تواند به تصمیم‌گیری هوشمند، افزایش شفافیت و حتی ارتقای سلامت روانی در سطوح فردی و سازمانی کمک کند.

با این حال، فضای سایبری در کنار فرصت‌ها، تهدیدهایی جدی نیز برای مدیران ورزشی ایجاد کرده است. فشار روانی ناشی از قضاوت و نظارت دائمی افکار عمومی، احتمال بروز فرسودگی شغلی، اضطراب شغلی و تعارض‌های روانی را افزایش می‌دهد و می‌تواند بر کیفیت تصمیم‌گیری و عملکرد مدیران اثر منفی بگذارد (۳). شایعات، حواشی آنلاین، حملات سایبری، آزار اینترنتی، تخریب اعتبار حرفه‌ای و مشکلات مربوط به حفاظت از داده‌ها، از جمله چالش‌های مهمی هستند که مدیران ورزشی در عصر دیجیتال تجربه می‌کنند. به‌ویژه در شرایطی که مدیریت بحران‌های رسانه‌ای، کنترل جریان اطلاعات و واکنش سریع به رخدادهای پیش‌بینی‌نشده به یک ضرورت تبدیل شده است، فقدان آمادگی روان‌شناختی می‌تواند پیامدهای جدی برای سازمان‌های ورزشی به دنبال داشته باشد(۴).

در کنار این تهدیدها، مدیران ورزشی با چالش‌های ساختاری و آموزشی نیز مواجه‌اند؛ از جمله کمبود سواد رسانه‌ای، ضعف مهارت‌های روان‌شناختی سایبری و نبود چارچوب‌های قانونی و راهبردهای مدون برای مدیریت فضای دیجیتال. پژوهش‌های داخلی نشان می‌دهد که بسیاری از مدیران ورزشی کشور فاقد آموزش نظام‌مند در زمینه مدیریت فضای سایبری بوده و همین امر سبب آسیب‌پذیری آن‌ها در مواجهه با بحران‌های رسانه‌ای و سایبری می‌شود (۵). این مسئله در شرایطی رخ می‌دهد که فشار افکار عمومی، گسترش شایعات و حواشی آنلاین می‌تواند به‌طور مستقیم سلامت روانی مدیران و اثربخشی سازمانی را تضعیف کند(۶).

اگرچه بخش قابل‌توجهی از ادبیات روان‌شناسی سایبری به پیامدهای تعامل با فناوری در بین ورزشکاران و مربیان اختصاص یافته و مزایا و تهدیدهای آن برای انگیزش، تمرین، عملکرد و هویت روانی بررسی شده است (۷؛ ۸؛ ۹)، اما نقش مدیران ورزشی ـ به‌عنوان تصمیم‌سازان محوری در ساختارهای ورزشی ـ کمتر مورد توجه قرار گرفته است. مطالعات اسکات، ویلیامز و براون (۲۰۲۱) نشان داده‌اند که فشارهای رسانه‌ای می‌تواند سلامت روانی کنشگران ورزشی را تهدید کند، اما تمرکز اصلی این مطالعات بر ورزشکاران بوده و مدیران کمتر در کانون تحلیل قرار گرفته‌اند. این در حالی است که مدیران، نقش کلیدی در مواجهه با بحران‌های سایبری، حفظ انسجام سازمانی، تنظیم روابط اجتماعی و تأمین سلامت روانی کارکنان دارند.

ازاینرو، با توجه به نفوذ گسترده فضای سایبری در ساختارهای مدیریتی ورزش و تأثیرات چندبعدی آن بر تصمیم‌گیری، ارتباطات و سلامت روانی مدیران، ضرورت انجام پژوهشی نظام‌مند در حوزه روان‌شناسی سایبری بیش از پیش احساس می‌شود. مدیران ورزشی به‌عنوان کنشگران کلیدی در هدایت سازمان‌های ورزشی، روزانه با فشارهای رسانه‌ای، تعاملات دیجیتال و بحران‌های سایبری مواجه‌اند، درحالی‌که فاقد چارچوب‌های علمی و بومی برای مدیریت پیامدهای روان‌شناختی این فضا هستند. نبود مدل‌های مفهومی متناسب با زمینه فرهنگی و ساختاری ورزش ایران، موجب شده است که سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌های آموزشی در این حوزه پراکنده، غیرمنسجم و کم‌اثر باشند. ازاین‌رو، انجام پژوهشی که با رویکردی کیفی و با تمرکز بر تجربه زیسته مدیران ورزشی، ابعاد روان‌شناختی فضای سایبری را شناسایی کرده و مدلی بومی برای توسعه روان‌شناسی سایبری ارائه دهد، ضرورتی اساسی برای ارتقای کیفیت مدیریت، سلامت روانی مدیران و اثربخشی سازمان‌های ورزشی در ایران به شمار می‌آید. در واقع، شکاف اصلی در ادبیات پژوهشی، فقدان مدل‌های مفهومی و کاربردی است که به‌طور هم‌زمان ابعاد روان‌شناختی فضای سایبری و الزامات

مدیریتی ورزش را تلفیق کند. در سطح جهانی نیز اغلب پژوهش‌ها به‌صورت جزئی و تک‌بعدی به برخی مؤلفه‌ها پرداخته‌اند و چارچوب‌های جامع برای مدیران ورزشی کمتر توسعه یافته است. این خلأ در ایران عمیق‌تر است؛ زیرا پژوهش‌های حوزه روان‌شناسی سایبری ورزش عمدتاً پراکنده، محدود به ورزشکاران و فاقد رویکرد بومی بوده و هنوز مدلی منسجم برای تبیین نقش مدیران در مدیریت پیامدهای روان‌شناختی فضای سایبری ارائه نشده است (۶). شرایط فرهنگی، رسانه‌ای و ساختاری ورزش ایران نیز ضرورت توجه ویژه به ابعاد مدیریتی و روان‌شناختی سایبری را دوچندان می‌کند. ازاین‌رو، شکاف اساسی پژوهش حاضر، فقدان چارچوبی بومی و یکپارچه برای تبیین و توسعه روان‌شناسی سایبری با تأکید بر مدیران ورزشی در ایران است؛ چارچوبی که بتواند هم‌زمان ظرفیت‌های فضای سایبری را در جهت ارتقای عملکرد، تصمیم‌گیری و سلامت روانی مدیران و سازمان‌های ورزشی به‌کار گیرد و از منظر عملیاتی، راهنمای سیاست‌گذاری، آموزش و مدیریت بحران‌های رسانه‌ای باشد. بنابراین، انجام پژوهشی که با تمرکز بر مدیران ورزشی، ابعاد روان‌شناختی فضای سایبری را واکاوی کرده و مدلی بومی برای توسعه روان‌شناسی سایبری ارائه دهد، ضرورتی اساسی در جهت ارتقای نظام مدیریت ورزشی ایران به شمار می‌آید.

روش پژوهش

طرح پژوهش

پژوهش حاضر با هدف تبیین و مدل‌سازی توسعه روان‌شناسی سایبری در ورزش ایران با تأکید بر مدیران ورزشی انجام شده است. با توجه به ماهیت اکتشافی موضوع و نبود الگوی بومی، این پژوهش به شیوه کیفی انجام شد. برای دستیابی به الگو، از روش نظریه برخاسته از داده‌ها بر پایه دیدگاه «اشتراوس و کوربین (۱۰)» استفاده گردید. این روش به دلیل قابلیت آن در کشف مفاهیم و روابط میان آن‌ها از دل داده‌های خام، مناسب موضوع حاضر است.

شرکت کننده‌ها

جامعه این پژوهش را مدیران و مسئولان ورزشی در سطوح مختلف از جمله باشگاه‌ها، هیئت‌ها، فدراسیون‌ها و ادارات کل ورزش تشکیل دادند. از میان این جامعه، با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و با به‌کارگیری روش هدفمند، افرادی انتخاب شدند که دارای سابقه مدیریتی بوده، با فضای سایبری در حوزه ورزش مواجهه مستقیم داشتند و از تجربه و آگاهی کافی نسبت به پیامدهای روان‌شناختی، اجتماعی و مدیریتی آن برخوردار بودند. تعداد مشارکت‌کنندگان بر اساس اصل اشباع نظری تعیین شد و در مجموع با ۱۰ نفر مصاحبه انجام گرفت؛ به‌گونه‌ای که پس از تکرار اطلاعات و عدم دستیابی به مقوله‌های جدید، فرایند نمونه‌گیری متوقف شد

ابزار

داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختارمند جمع‌آوری شدند. برای طراحی سؤالات مصاحبه، چارچوب نظری پژوهش، مرور پیشینه و اهداف تحقیق مد نظر قرار گرفت. پرسش‌ها به‌گونه‌ای تدوین شدند که بتوانند تجارب زیسته و دیدگاه‌های مدیران را درباره ابعاد مختلف روان‌شناسی سایبری آشکار سازند. مصاحبه‌ها به‌صورت حضوری و در برخی موارد آنلاین (به دلیل شرایط و دسترسی افراد) انجام شد. زمان هر مصاحبه بین ۴۵ تا ۶۰ دقیقه متغیر بود. تمامی مصاحبه‌ها با اجازه مشارکت‌کنندگان ضبط و سپس به‌صورت مکتوب پیاده‌سازی گردید تا امکان کدگذاری و تحلیل مضمون فراهم شود.

در این پژوهش، برای اطمینان از اعتبار و پایایی داده‌ها از روش‌های متناسب با رویکرد کیفی استفاده شد. به‌منظور اطمینان از روایی و پایایی داده‌های کیفی، از معیارهای پیشنهادی لینکلن و گوبا استفاده شد. این معیارها شامل اعتبار درونی از طریق بازبینی مشارکت‌کنندگان و نظر خبرگان، انتقال‌پذیری با توصیف غنی و انتخاب نمونه‌های متنوع، پایداری از طریق هم‌سنجی بین دو کدگذار مستقل، و تأییدپذیری از طریق ثبت و مستندسازی کامل فرایند کدگذاری بود. نتایج نشان داد که توافق بین کدگذاران بالاتر از سطح قابل قبول بوده و داده‌ها از روایی و پایایی کافی برخوردارند.

تحلیل داده‌ها

تحلیل داده‌ها با رویکرد «نظریه برخاسته از داده‌ها» و به‌صورت هم‌زمان با گردآوری داده‌ها انجام شد؛ بدین‌ترتیب که پس از پیاده‌سازی کامل مصاحبه‌ها، متن‌ها به واحدهای معنایی خرد شد و در فرایند کدگذاری باز مفاهیم اولیه به‌صورت خط‌به‌خط استخراج، نام‌گذاری و در دسته‌های نخستین سامان‌دهی گردید. سپس با به‌کارگیری مقایسه مستمر میان گزاره‌ها، مصاحبه‌ها و کدهای به‌دست‌آمده و با اتکا به یادداشت‌نویسی تحلیلی،

شباهت‌ها و تفاوت‌ها آشکار شد و کدهای هم‌خانواده در کدگذاری محوری پیرامون مقوله‌های محوری گردآوری شدند؛ در این مرحله، روابط علّی، زمینه‌ای، عوامل مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها مشخص و شبکه‌ای از ارتباطات میان مقوله‌ها ترسیم شد. در ادامه، با کدگذاری گزینشی، مقوله‌های اصلی یکپارچه و مقوله هسته انتخاب گردید و الگوی نهایی «توسعه روان‌شناسی سایبری با تأکید بر مدیران ورزشی» شکل گرفت. در سراسر این روند، بازگشت‌های مکرر به متن، پالایش و ادغام کدها، کنترل اشباع مفهومی، و بازبینی تفسیرها بر پایه بازخورد مشارکت‌کنندگان صورت گرفت تا انسجام درونی و تبیین‌گری الگو تضمین شود.

یافته‌ها

برای انجام بخش کیفی پژوهش، ۱۰ نفر از مدیران حوزه ورزش کشور انتخاب شدند که از نظر سن، تحصیلات، سمت، سابقه مدیریتی، جنسیت و حوزه فعالیت تنوع قابل قبولی دارند. بیش از نیمی از آن‌ها دارای مدرک دکتری در رشته‌هایی چون مدیریت ورزشی، تربیت بدنی، روان‌شناسی و مدیریت راهبردی هستند و سایرین نیز مدرک کارشناسی ارشد در حوزه‌هایی مانند روان‌شناسی، مشاوره و فناوری اطلاعات دارند. سمت این مدیران ترکیبی از مسئولان کلان در سطح وزارتخانه و فدراسیون‌ها و مدیران میانی در باشگاه‌ها و کمیته‌های تخصصی است که گستره تصمیم‌سازی از سیاست‌گذاری تا اجرا را پوشش می‌دهد. میانگین سابقه مدیریتی این افراد ۱۵/۴ سال بوده و نشان‌دهنده برخورداری از تجربه عمیق در مواجهه با چالش‌های مدیریتی، روانی و فناورانه ورزش است. حوزه‌های فعالیت آن‌ها شامل ورزش قهرمانی، فوتبال، کشتی، والیبال، بسکتبال، تکواندو، سلامت روان، ورزش بانوان، سیاست‌گذاری و داده‌محوری است که گستره‌ای متنوع از رشته‌های فردی، تیمی و سازمانی را شامل می‌شود. نسبت جنسیتی شامل ۷ مرد و ۳ زن است و دامنه سنی بین ۳۵ تا ۵۱ سال پراکنده است که ترکیبی از نسل‌های مدیریتی مختلف و نگرش‌های سنتی و نوگرا را در خود دارد. این ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نشان می‌دهد که داده‌های کیفی این پژوهش از دیدگاه‌هایی چندبعدی، حرفه‌ای و تجربی استخراج شده و به غنای یافته‌های نظریه‌پردازی کمک کرده است.

در مرحله اول، مفاهیم اولیه از خلال مصاحبه‌ها استخراج و کدگذاری در جدول شماره ۱ ارائه شدند. بر اساس جدول کدگذاری اولیه ارائه‌شده در فایل شامل ۷۲ کد، پدیده محوری تحقیق را می‌توان « نیاز به طراحی ساختار سیاست‌گذاری و حمایتی برای ادغام روان‌شناسی سایبری در نظام ورزش کشور» دانست.

در مرحله کدگذاری محوری، کدهای اولیه به مقولات محوری سازماندهی شدند. در جدول دسته‌بندی‌های متعددی از کدهای اولیه در قالب مقولات محوری قرار گرفته‌اند که منعکس‌کننده ساختار تحلیلی روش‌شناسی کیفی بر مبنای مدل اشتراوس و کوربین هستند. هر یک از این مقولات محوری از ترکیب چندین کد اولیه مرتبط تشکیل شده‌اند و بیانگر مفاهیم میانی (کدگذاری محوری) در فرایند نظریه‌پردازی زمینه‌محور می‌باشند. کدهای محوری نظیر «افزایش پرونده‌های اخلاقی–رسانه‌ای»، «گسترش اختلالات روانی دیجیتال»، «نبود ساختار مشخص مداخلاتی»، «ضعف سیاست‌گذاری علمی»، «تأسیس پست رسمی روان‌شناس سایبری» و «توسعه پایدار سلامت روان در ورزش» نشان‌دهنده ساخت‌یافتگی تحلیلی پژوهش و شکل‌گیری تدریجی چارچوب نظری هستند. در هر محور، کدهای اولیه‌ای قرار گرفته‌اند که نه‌تنها هم‌مفهوم هستند، بلکه از نظر ریشه‌های تجربی و زمینه‌های اجتماعی نیز هم‌راستا بوده‌اند. به‌عنوان مثال، محور «نبود ساختار مشخص» دربرگیرنده کدهایی مانند «فقدان چارت سازمانی»، «نبود فرآیند ارجاع» و «ابهام در وظایف» است که همگی به خلأ نهادینه‌سازی مداخلات روان‌شناسی سایبری در ساختار ورزش کشور اشاره دارند. چنین تجمیعی از کدها، هم از منظر مفهومی و هم از نظر کاربردی، بنیان لازم برای ترسیم مدل نظری پژوهش را فراهم می‌سازد. به‌ویژه آن‌که مقوله‌های محوری مذکور، به‌خوبی قابلیت اتصال به ابعاد مدل اشتراوس و کوربین (شامل شرایط علّی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردی و پیامد) را نیز دارند. این مسئله در ادامه مسیر نظریه‌پردازی و ترسیم مدل نهایی توسعه روان‌شناسی سایبری در ورزش ایران اهمیت دوچندان دارد در نهایت در مرحله کدگذاری گزینشی، پژوهشگر از میان مجموعه‌ی کدهای محوری که در مراحل پیشین (کدگذاری باز و محوری) استخراج شده‌اند، یک پدیده‌ی مرکزی یا مفهوم هسته‌ای را انتخاب می‌کند که سایر مقولات حول آن سامان می‌یابند. جدول ارائه‌شده، ساختار نهایی تحلیل را بر اساس این مرحله نشان می‌دهد و نمایانگر آن است که چگونه کدهای اولیه و محوری در قالب الگوی پارادایمی (شامل شرایط علّی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها) به‌صورت منسجم سازماندهی شده‌اند. در مرحله نهایی تحلیل کیفی پژوهش، با استفاده از روش‌شناسی نظریه داده‌بنیاد به شیوه اشتراوس و کوربین (۱۰)، فرآیند تلفیق کدهای اولیه و محوری در قالب مقولات انتخابی انجام شد. جدول نهایی، برآیند این تحلیل سه‌لایه است و ساختار پارادایم شرطی–علّی نظریه‌پردازی را به‌صورت دقیق منعکس می‌کند. در این جدول، پنج مقوله اصلی یا «کدهای انتخابی» به‌عنوان ستون‌های بنیادین مدل مفهومی پژوهش مطرح شده‌اند مقوله‌های علّی شامل ریشه‌های بروز مسئله نظیر «افزایش پرونده‌های

اخلاقی–رسانه‌ای»، «گسترش اختلالات روانی دیجیتال» و «هزینه‌زایی ناشی از بی‌توجهی به روان‌شناسی سایبری» هستند که ضرورت مداخله را آشکار می‌سازند. مقولات زمینه‌ای به بستری اشاره دارند که مسئله در آن رشد یافته، از جمله «نبود نیروهای متخصص»، «ضعف همکاری دانشگاه و فدراسیون»، «بی‌اعتمادی به پژوهش»، و «نگاه سنتی به مدیریت». این مؤلفه‌ها نمایانگر ساختار پنهان فرهنگی–سازمانی ورزش ایران هستند که مانع تحقق اقدامات نوین سایبری روان‌شناختی می‌شوند. در بخش عوامل مداخله‌گر، کدهایی نظیر «نبود ساختار رسمی مداخلات»، «خلأ آیین‌نامه‌های دیجیتال»، «سردرگمی مدیران»، «نبود پلتفرم بومی» و «ناهماهنگی فرهنگی» مطرح شده‌اند. این دسته از مؤلفه‌ها نشان می‌دهند که اجرای راهبردها ممکن است با موانعی روبرو شود یا به تسهیل‌کننده‌هایی نیاز داشته باشد. دسته چهارم، یعنی راهبردها، شامل کنش‌ها و مداخلاتی است که توسط مدیران پیشنهاد یا تجربه شده‌اند؛ مانند «تدوین سند توسعه روان‌شناسی سایبری»، «آموزش مدیران»، «راه‌اندازی پنل‌های خلق‌وخو»، «تأسیس پست سایبرروان‌شناس» و «امضای تفاهم‌نامه‌های فناورانه». در نهایت، پیامدهای مورد انتظار نیز با واژگانی چون «کاهش بحران‌ها»، «ارتقاء امنیت روانی»، «افزایش رقابت‌پذیری»، «پایداری انگیزش»، «نهادینه‌سازی روان‌شناسی سایبری» و «تاب‌آوری ساختاری» مشخص شده‌اند. این خروجی‌ها نشان‌دهنده‌ی اثرات کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت اجرای مدل توسعه روان‌شناسی سایبری هستند. در مجموع، جدول نهایی کدهای انتخابی نه‌تنها ساختار مفهومی پژوهش را بر مبنای داده‌های میدانی مستند کرده، بلکه نشان می‌دهد که ارتباط منطقی و علّی میان ریشه‌های مسئله، بافت بروز آن، موانع موجود، راهکارهای اجرایی و پیامدهای نهایی برقرار است. چنین ساختاری، پایداری نظری مدل پیشنهادی را تضمین می‌کند و آن را برای عملیاتی‌سازی در بستر ورزش ایران مناسب می‌سازد.

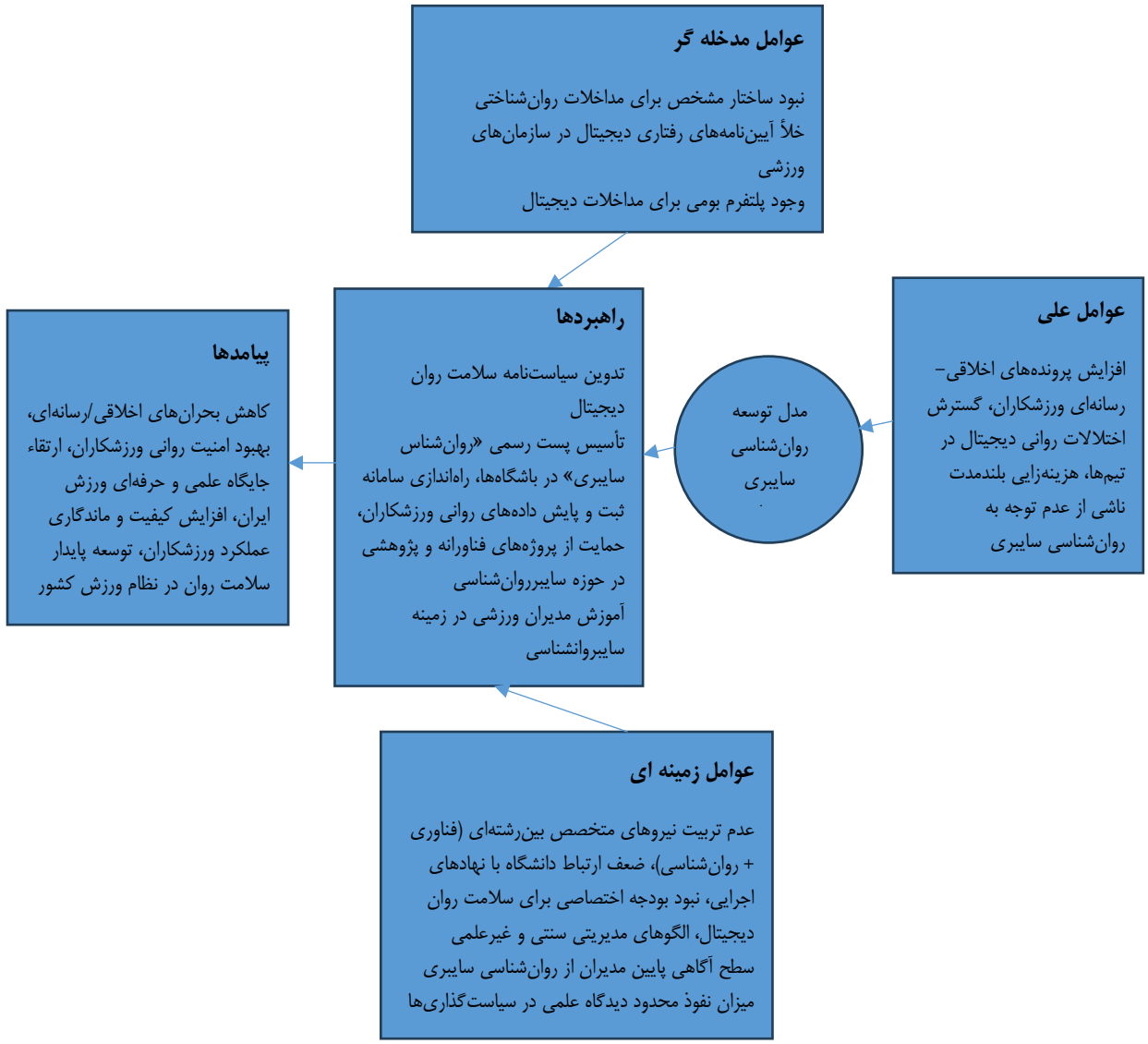
جدول ۱- کدگذاری انتخابی

Table 1. Selective Coding

	کدهای اولیه Selective Codes	کدهای محوری Axial Codes	کدهای انتخابی Open Codes
۱	درگیری ورزشکار با فضای مجازی و بی‌اخلاقی رسانه‌ای	افزایش پرونده‌های اخلاقی–رسانه‌ای ورزشکاران	**عوامل علّی**
۲	انتشار محتوای نامناسب توسط بازیکن		
۳	بی‌توجهی به قوانین رسانه‌ای از سوی ورزشکاران		
۴	افسردگی ناشی از قضاوت‌های مجازی	گسترش اختلالات روانی دیجیتال در تیم‌ها	
۵	فرسودگی روانی حاصل از حضور مداوم آنلاین		
۶	تنش بین اعضای تیم به دلیل فضای سایبری		
۷	افزایش هزینه درمانی آسیب‌های روانی	هزینه‌زایی بلندمدت ناشی از عدم توجه به روان‌شناسی سایبری	
۸	رشد شکایات انضباطی و حقوقی ناشی از فضای مجازی		
۹	هزینه فرصت در کاهش کارایی تیم		
۱۰	فقدان چارت سازمانی برای مشاور سایبری	نبود ساختار مشخص برای مداخلات روان‌شناختی	**عوامل مداخله‌گر**
۱۱	نبود فرآیند ارجاع روانی دیجیتال		
۱۲	ابهام در وظایف متخصصان روانی در باشگاه		
۱۳	نبود دستورالعمل رسمی رفتار آنلاین ورزشکاران	خلأ آیین‌نامه‌های رفتاری دیجیتال در سازمان‌های ورزشی	
۱۴	مبادله آزاد اطلاعات شخصی بدون نظارت		
۱۵	سردرگمی مدیران در برخورد با خطاهای سایبری		
۱۶	فقدان فارغ‌التحصیلان سایبر روان‌شناسی	عدم تربیت نیروهای متخصص بین‌رشته‌ای (فناوری + روان‌شناسی)	**عوامل زمینه‌ای**
۱۷	کمبود مدرسان حوزه روان‌شناسی دیجیتال		
۱۸	ضعف ادغام دو حوزه فناوری و سلامت روان		
۱۹	عدم همکاری فدراسیون‌ها با پژوهشگران	ضعف ارتباط دانشگاه با نهادهای اجرایی	
۲۰	نبود فرصت کارآموزی برای دانشجویان مرتبط		
۲۱	بی‌توجهی سازمان‌ها به پایان‌نامه‌های کاربردی		
۲۲	نداشتن ردیف بودجه در ساختار مالی باشگاه	نبود بودجه اختصاصی برای سلامت روان دیجیتال	
۲۳	وابستگی منابع به حوزه‌های پزشکی و جسمانی		

	کدهای اولیه Selective Codes	کدهای محوری Axial Codes	کدهای انتخابی Open Codes
۲۴	بی‌اهمیتی به سرمایه‌گذاری در حوزه روان دیجیتال		
۲۵	بی‌اعتمادی به پژوهش	الگوهای مدیریتی سنتی و غیرعلمی	
۲۶	نگاه ابزاری به فناوری		
۲۷	پاسخ‌محوری به‌جای برنامه‌محوری		
۲۸	عدم شناخت اثرات مثبت سایبر روان‌شناسی	سطح آگاهی مدیران از روان‌شناسی سایبری	
۲۹	محدود بودن آموزش‌ها به سطح عمومی		
۳۰	عدم دسترسی به محتوای تخصصی تصمیم‌ساز		
۳۱	تکیه صرف بر تجربه و سابقه	میزان نفوذ دیدگاه علمی در سیاست‌گذاری‌ها	
۳۲	نادیده‌گرفتن مطالعات کاربردی		
۳۳	ضعف جایگاه کارشناسان علمی در تصمیم‌سازی		
۳۴	عدم تعریف طرح‌های مشترک با دانشگاه‌ها	حمایت از پروژه‌های فناورانه در دانشگاه‌ها	**راهبرد**
۳۵	بی‌علاقگی مدیران به یافته‌های جدید		
۳۶	موانع ساختاری در اجرای پروژه‌های کاربردی		
۳۷	ضعف شبکه ارتباطی دانشگاه با وزارت ورزش	توان چانه‌زنی نهادهای علمی با وزارتخانه‌ها	**عوامل زمینه‌ای**
۳۸	کمبود نماینده علمی در جلسات سیاست‌گذاری		
۳۹	محدودیت نهادهای علمی در نفوذ به سطوح بالا		
۴۰	نبود نرم‌افزارهای بومی روان‌شناسی دیجیتال	وجود پلتفرم بومی برای مداخلات دیجیتال	**عوامل مداخله‌گر**
۴۱	وابستگی به نمونه‌های خارجی		
۴۲	ناهماهنگی با زبان و فرهنگ داخلی		
۴۳	طراحی دستورالعمل رفتاری رسمی سایبری	تدوین سیاست‌نامه سلامت روان دیجیتال	**راهبرد**
۴۴	ایجاد سند توسعه روان‌شناسی سایبری		
۴۵	ارائه نقشه راه سایبری فدراسیون‌ها		
۴۶	افزودن مشاور سایبری به چارت تیم	تأسیس پست رسمی «روان‌شناس سایبری» در باشگاه‌ها	
۴۷	تعریف وظایف دقیق سایبرروان‌شناس		
۴۸	نظارت بر سلامت روانی آنلاین تیم		
۴۹	ایجاد پنل گزارش روزانه خلق‌وخو	راه‌اندازی سامانه ثبت و پیگیری داده‌های روانی ورزشکاران	
۵۰	تحلیل داده‌های رفتاری فضای مجازی		
۵۱	پایش دیجیتال وضعیت روانی در اردوها		
۵۲	اختصاص بودجه پژوهشی از سوی سازمان	حمایت از پروژه‌های فناورانه در دانشگاه‌ها	
۵۳	ایجاد فراخوان طرح‌های کاربردی		
۵۴	امضای تفاهم‌نامه همکاری سایبری		
۵۵	برگزاری دوره‌های ضمن‌خدمت سایبری	آموزش مدیران ورزشی در زمینه سایبرروان‌شناسی	
۵۶	ارائه محتواهای بروزرسانی شده		
۵۷	ایجاد کارگاه تصمیم‌سازی مبتنی بر روان دیجیتال		
۵۸	کاهش شکایات رسانه‌ای از ورزشکاران	کاهش بحران‌های اخلاقی/رسانه‌ای	**پیامد**
۵۹	پیشگیری از تخریب وجهه باشگاه		
۶۰	کنترل واکنش‌های احساسی در فضای مجازی		
۶۱	احساس حمایت سازمانی در برابر فشار رسانه‌ای	بهبود امنیت روانی ورزشکاران	
۶۲	افزایش اعتمادبه‌نفس سایبری		
۶۳	حفاظت از داده‌های روانی ورزشکار		
۶۴	افزایش اعتبار در نهادهای بین‌المللی	ارتقاء جایگاه علمی و حرفه‌ای ورزش ایران	
۶۵	قرار گرفتن در مسیر الگوهای نوین ورزشی		

	کدهای اولیه Selective Codes	کدهای محوری Axial Codes	کدهای انتخابی Open Codes
۶۶	ارتقاء قدرت رقابت ساختاری ایران		
۶۷	کاهش فرسودگی روانی بلندمدت	افزایش کیفیت و ماندگاری عملکرد ورزشکاران	
۶۸	ثبات ذهنی در فصل‌های ورزشی		
۶۹	پایداری انگیزش در مسابقات		
۷۰	نهادینه‌سازی روان‌شناسی سایبری	توسعه پایدار سلامت روان در نظام ورزش کشور	
۷۱	پیوست سلامت روان به سیاست‌های کلان ورزش		
۷۲	افزایش تاب‌آوری ساختاری سازمان‌ها		

شکل ۱- مدل مفهومی توسعه روان شناسی سایبری از دیدگاه مدیران

Figure 1- Conceptual Model of Cyber-psychology Development from Managers' Perspective

در این پژوهش، برای اطمینان از اعتبار داده‌های کیفی، چهار شاخص مقبولیت، انتقال‌پذیری، وابستگی و تأییدپذیری مدنظر قرار گرفت. مقبولیت از طریق انجام مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با مدیران ورزشی منتخب، نمونه‌گیری هدفمند تا رسیدن به اشباع، و بازبینی کدها توسط پژوهشگران تقویت شد. انتقال‌پذیری با انتخاب مشارکت‌کنندگان متنوع از نظر جایگاه سازمانی و تجربه و نیز توصیف دقیق زمینه کاری آنان فراهم گردید. وابستگی با مستندسازی مراحل کدگذاری و امکان پیگیری روند تحلیل توسط دیگران تضمین شد. تأییدپذیری نیز با بهره‌گیری از بازخورد متخصصان و ثبت کدها و اسناد تحلیلی در طول پژوهش تأمین شد. همچنین، برای ارزیابی پایایی، توافق میان دو کدگذار بررسی گردید که مقدار ۰.۹۰، بیانگر ثبات و دقت مناسب کدگذاری‌ها بود.

بحث

نتایج تحلیل داده‌های کیفی نشان داد که مجموعه‌ای از عوامل علّی، بستر اصلی شکل‌گیری نیاز به توسعه روان‌شناسی سایبری در مدیریت ورزش ایران را فراهم کرده‌اند. این عوامل نه‌تنها منشأ پدیده‌اند، بلکه ضرورت تدوین راهبردهای نوین در سیاست‌گذاری‌های ورزشی را آشکار می‌سازند. یافته‌ها در سه محور کلیدی قابل تحلیل‌اند: افزایش بحران‌های اخلاقی و رسانه‌ای، گسترش اختلالات روانی دیجیتال، و هزینه‌زایی بلندمدت ناشی از غفلت از سلامت روان سایبری. نخستین عامل علّی، افزایش پرونده‌های اخلاقی و رسانه‌ای ورزشکاران و مدیران در فضای مجازی است. با رشد استفاده از رسانه‌های اجتماعی، بسیاری از ورزشکاران در معرض افشای زندگی شخصی، تعاملات هیجانی، و گاه رفتارهای ناهنجار دیجیتال قرار گرفته‌اند. مدیران ورزشی در مصاحبه‌ها تأکید داشتند که بخش زیادی از بحران‌های رسانه‌ای، ناشی از فقدان سیاست‌های سایبری و آموزش‌های کنترلی است. این یافته همسو با نتایج پژوهش کاتریل (۱۱) است که نشان داد استفاده غیراصولی از رسانه‌های اجتماعی در محیط‌های ورزشی، احتمال بروز تنش‌های روانی، شهرت‌زدگی، و انزوای اجتماعی را افزایش می‌دهد. در ایران نیز، آزادگان و همکاران (۱۲) نشان دادند که نبود سواد رسانه‌ای و روان‌شناسی دیجیتال در میان ورزشکاران، به افزایش درگیری‌های اخلاقی و افت تصویر عمومی سازمان‌های ورزشی منجر شده است. بر اساس نظریه تعامل‌گرایی اجتماعی در فضای مجازی، زمانی که ارتباطات در محیط‌های سایبری بدون کنترل هیجانی و بازخورد روانی رخ می‌دهد، احتمال سوءتفاهم، درگیری و بحران افزایش می‌یابد (۱۳). ازاین‌رو، توسعه روان‌شناسی سایبری در مدیریت ورزشی ایران نه یک انتخاب، بلکه پاسخ به بحرانی است که در اثر تغییر بسترهای ارتباطی شکل گرفته است. عامل علّی دوم، گسترش اختلالات روانی ناشی از استفاده مفرط از فضای مجازی در میان ورزشکاران، مربیان و حتی مدیران است. یافته‌های میدانی نشان داد که حضور طولانی در فضای سایبری، به‌ویژه شبکه‌های اجتماعی، موجب بروز احساس مقایسه اجتماعی، اضطراب، خستگی شناختی و کاهش انگیزه در افراد شده است. پژوهش مککورمک و همکاران (۱۴) نیز نشان داد که فرسودگی شغلی در متخصصان روان‌شناسی ورزشی به‌طور فزاینده‌ای با مصرف زیاد فضای دیجیتال و فشار رسانه‌ای مرتبط است. در پژوهش داخلی یعقوبی و همکاران (۱۵) نیز، مشارکت ورزشکاران در برنامه‌های دیجیتال بدون نظارت روانی موجب افزایش استرس، بی‌خوابی و کاهش تمرکز شده بود. این یافته‌ها با نظریه‌ی «خستگی شناختی دیجیتال» در روان‌شناسی معاصر سازگار است که بر اثر مواجهه‌ی بیش‌ازحد با اطلاعات متناقض در فضای مجازی، ظرفیت پردازش ذهنی کاهش می‌یابد و خودتنظیمی روانی مختل می شود (۱۶). از منظر مدیریتی، بی‌توجهی به این مؤلفه موجب می‌شود سازمان‌های ورزشی با افت عملکرد تیمی، نارضایتی روانی کارکنان، و افزایش نرخ ترک شغل مواجه شوند. به‌عبارتی، سلامت روان دیجیتال نه‌فقط دغدغه فردی، بلکه عاملی حیاتی برای پایداری سازمانی است.سومین عامل علّی، پیامدهای اقتصادی و نهادی ناشی از بی‌توجهی به سلامت روان سایبری در مدیریت ورزش است. داده‌های مصاحبه‌ای نشان داد که بسیاری از مدیران ورزشی با چالش‌های اقتصادی مرتبط با پرونده‌های انضباطی، بحران‌های رسانه‌ای، و افت بهره‌وری تیمی روبه‌رو هستند. نبود ساختار حمایتی روان‌شناسی دیجیتال باعث شده هزینه‌های درمانی و حقوقی سازمان‌ها افزایش یابد و اعتبار اجتماعی نهادهای ورزشی خدشه‌دار شود. هارلی (۱) تأکید می‌کند که بی‌توجهی به سلامت روان دیجیتال در سازمان‌های ورزشی، در بلندمدت منجر به «هزینه‌های نامرئی» می‌شود؛ هزینه‌هایی شامل کاهش انگیزش، نارضایتی شغلی، و افزایش شکایات ناشی از استرس شغلی. یافته‌های نقوی و همکاران (۱۷) نیز در همین راستا نشان داد که مدیرانی که فاقد برنامه‌ی روان‌شناسی سایبری هستند، در مدیریت بحران‌های رسانه‌ای عملکرد ضعیف‌تری دارند و تیم‌های آنان با نوسان هیجانی بیشتری مواجه‌اند. از دیدگاه سیستم‌های سازمانی، این هزینه‌ها نشانگر آن است که بی‌توجهی به بعد روانی در محیط‌های دیجیتال، چرخه‌ای از ناکارآمدی، فشار و افت بهره‌وری ایجاد می‌کند که تنها با مداخله ساختاری قابل کنترل است. بر همین اساس، نظریه داده‌بنیاد در این

پژوهش، توسعه روان‌شناسی سایبری را به‌عنوان پاسخی به یک نیاز واقعی نهادی معرفی می‌کند. به‌طور کلی، سه عامل علّی اصلی—یعنی بحران‌های اخلاقی—رسانه‌ای، اختلالات روانی دیجیتال، و هزینه‌زایی بلندمدت—به‌صورت متقابل موجب شکل‌گیری پدیده‌ی «ضرورت توسعه روان‌شناسی سایبری در مدیریت ورزش ایران» شده‌اند. این یافته‌ها با مدل اشتراوس و کوربین (۱۰) همخوانی دارد که عوامل علّی را منشأ ظهور پدیده می‌داند و بر تعامل میان ساختارهای اجتماعی و شرایط فردی تأکید می‌کند. در این چارچوب، مدیران ورزشی نه‌تنها نقش تصمیم‌گیرنده، بلکه تسهیل‌گر فرآیند سلامت روان دیجیتال را بر عهده دارند. بدون درک این عوامل علّی، هرگونه برنامه‌ریزی در سطح راهبردی یا اجرایی ناقص خواهد بود. بنابراین، پایه‌ی نظری مدل توسعه روان‌شناسی سایبری باید بر شناخت و کنترل این عوامل استوار باشد تا نظام ورزش ایران بتواند در برابر چالش‌های روانی عصر دیجیتال، ساختاری پایدار، اخلاق‌محور و انعطاف‌پذیر ایجاد کند.

نتایج تحلیل داده‌های کیفی نشان داد که توسعه روان‌شناسی سایبری در مدیریت ورزش ایران، به‌شدت از بسترهای فرهنگی، آموزشی و نهادی کشور تأثیر می‌پذیرد. عوامل زمینه‌ای، همان‌گونه که اشتراوس و کوربین (۱۰) بیان می‌کنند، به‌عنوان شرایط محیطی و ساختاری عمل می‌کنند که وقوع پدیده محوری را تسهیل یا محدود می‌سازند. در این پژوهش، پنج عامل زمینه‌ای کلیدی شناسایی شد که به‌صورت متقابل، شکل‌گیری، استمرار و تفسیر پدیده «ضرورت توسعه روان‌شناسی سایبری» را تعیین می‌کنند. یکی از مهم‌ترین یافته‌ها، کمبود تربیت نیروی متخصص در مرز میان روان‌شناسی و فناوری اطلاعات بود. مدیران ورزشی اذعان داشتند که نه در دانشگاه‌ها و نه در نظام آموزش حرفه‌ای کشور، ساختاری برای پرورش کارشناسان سایبرروان‌شناسی ورزشی وجود ندارد. در نتیجه، سازمان‌های ورزشی فاقد نیرویی هستند که بتواند ارتباط میان سلامت روان و فناوری را به‌صورت علمی برقرار کند. این موضوع با یافته های هارلی (۱) هم‌راستا است؛ وی تأکید می‌کند که آینده روان‌شناسی ورزش، در گرو شکل‌گیری متخصصانی است که علاوه بر شناخت رفتار انسان، با سازوکارهای سایبری و الگوریتم‌های تعامل دیجیتال نیز آشنا باشند. در پژوهش داخلی نقوی و همکاران (۱۷) نیز عنوان شده است که نبود دوره‌های رسمی آموزشی در حوزه‌ی روان‌شناسی دیجیتال، مانعی جدی برای ورود فناوری‌های روانی به ساختار ورزش ایران محسوب می‌شود.

عامل زمینه‌ای دوم، شکاف میان تولید دانش دانشگاهی و کاربرد عملی آن در محیط‌های ورزشی است. مدیران معتقد بودند که پژوهش‌های دانشگاهی اغلب در قالب نظری باقی مانده و به سیاست یا برنامه‌ریزی اجرایی تبدیل نمی‌شوند. این مسأله منجر به شکل‌گیری دو گفتمان موازی در ورزش ایران شده است: یکی علمی و پژوهش‌محور و دیگری تجربی و سنتی. مطابق با یافته‌های کاتریل (۱۸)، شکاف میان روان‌شناسان ورزشی و مدیران سازمان‌های ورزشی، به‌ویژه در حوزه‌ی فناوری و رسانه، عامل اصلی در ناکارآمدی مداخلات روانی دیجیتال است. از سوی دیگر، آزادگان و همکاران (۱۲) نیز تأکید کردند که در ایران، فقدان ارتباط نظام‌مند میان دانشگاه‌ها و نهادهای اجرایی سبب شده یافته‌های علمی در حوزه ذهن‌آگاهی دیجیتال و سلامت روان آنلاین، به ندرت در سیاست‌های ورزشی مورد استفاده قرار گیرد. این وضعیت، به تعبیر اشتراوس و کوربین، بیانگر «زمینه ساختاری گسسته» است که در آن، مسیر انتقال دانش به عمل قطع می‌شود. یکی دیگر از عوامل تعیین‌کننده، غیبت ردیف مالی مشخص برای توسعه سلامت روان دیجیتال در نهادهای ورزشی است. مدیران در مصاحبه‌ها اشاره کردند که در ساختار بودجه‌ای فدراسیون‌ها و باشگاه‌ها، سهمی برای آموزش، مشاوره یا مداخلات سایبری در نظر گرفته نشده است. این موضوع سبب می‌شود که حتی در صورت آگاهی از اهمیت روان‌شناسی سایبری، امکان اجرایی‌سازی آن فراهم نباشد. مطابق گزارش فلچر و سارکار (۱۹)، تخصیص بودجه برای آموزش‌های ذهنی و فناوری‌های روانی در سازمان‌های ورزشی بین‌المللی، شاخصی از بلوغ سازمانی تلقی می‌شود. در پژوهش یعقوبی و همکاران (۱۵) نیز اشاره شده که در ایران، کمبود منابع مالی برای برنامه‌های ذهن‌آگاهی دیجیتال، مانع از استمرار مداخلات روانی مؤثر شده است. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که ساختار مالی ورزش کشور هنوز آمادگی پذیرش «هزینه‌های نرم» نظیر آموزش سایبری و سلامت روان را ندارد.

مدیریت سنتی در نظام ورزش ایران، عامل چهارم زمینه‌ای است که بر اساس یافته‌ها، بیشترین تأثیر منفی را بر روند توسعه روان‌شناسی سایبری دارد. مدیران باسابقه معمولاً فناوری را ابزاری جانبی تلقی می‌کنند و اهمیت مداخلات دیجیتال را در بهبود عملکرد یا کاهش تنش‌های روانی درک نمی‌کنند. این نگرش، موجب مقاومت در برابر نوآوری و تأخیر در تحول سازمانی شده است. هارلی (۱) نیز به همین نکته اشاره می‌کند که یکی از موانع بنیادین در پیاده‌سازی روان‌شناسی سایبری، «فرهنگ مدیریتی مبتنی بر کنترل فیزیکی» است؛ یعنی ساختاری که هنوز بر حضور فیزیکی و تمرینات سخت بدنی تأکید دارد و ارزش روانی داده‌ها را درک نکرده است. در پژوهش داخلی کوکلی (۱۳۹۵، ترجمه علی‌پور) نیز آمده است که نظام ورزشی ایران هنوز در مرحله‌ی «مدیریت سنتی رفتار» قرار دارد، درحالی‌که سازمان‌های ورزشی نوین به سمت «مدیریت ذهن» حرکت کرده‌اند.

آخرین عامل زمینه‌ای، فقدان سواد روان‌شناسی دیجیتال در میان مدیران ورزشی است. اکثر مدیران با مفاهیمی چون «ذهن‌آگاهی دیجیتال»، «سلامت روان سایبری»، یا «سواد هیجانی آنلاین» آشنا نیستند. این ناآگاهی، تصمیم‌گیری‌ها را به تجربه‌های فردی محدود کرده و مانع از سیاست‌گذاری علمی می‌شود. در پژوهش لنین و اسکات (۲۰) تأکید شده که در جوامعی که مدیران فاقد آموزش رسمی در زمینه سلامت روان دیجیتال‌اند، نرخ بروز بحران‌های رسانه‌ای و خطاهای مدیریتی افزایش می‌یابد. همین یافته در پژوهش نقوی و همکاران (۱۷) در ایران نیز مشاهده شد؛ به‌طوری‌که ناآگاهی مدیران از خطرات روانی فضای مجازی، منجر به تصمیمات انفعالی در مواجهه با بحران‌های اخلاقی و رسانه‌ای شد. به‌طور کلی، پنج عامل زمینه‌ای یادشده، بازتابی از بستر فرهنگی و نهادی ناکارآمدی هستند که مانع نهادینه‌سازی روان‌شناسی سایبری در ورزش ایران می‌شوند. ضعف آموزش بین‌رشته‌ای، فاصله میان علم و عمل، کمبود منابع مالی، مقاومت فرهنگی و ناآگاهی مدیریتی، شبکه‌ای از موانع را تشکیل داده‌اند که بدون اصلاح آن‌ها، هرگونه مداخله در سطح راهبردی با شکست مواجه خواهد شد. از منظر نظری، این یافته‌ها با مدل اشتراوس و کوربین (۱۰) مطابقت دارد، زیرا نشان می‌دهد که زمینه‌های ساختاری و فرهنگی، معنا و مسیر پدیده را تعیین می‌کنند. به عبارت دیگر، توسعه روان‌شناسی سایبری در ایران، نه تنها به ابزار یا فناوری وابسته نیست، بلکه نیازمند اصلاح نگرش، آموزش و ساختار مدیریتی در سطوح بالای تصمیم‌گیری است. در نتیجه، سیاست‌گذاری در حوزه‌ی ورزش باید با در نظر گرفتن این شرایط زمینه‌ای، برنامه‌ای چندسطحی برای تربیت نیروی متخصص، نهادسازی علمی، آموزش مدیران، و تأمین منابع مالی پایدار تدوین کند تا پدیده‌ی «مدیریت سایبرروان‌شناختی» بتواند به بخشی جدایی‌ناپذیر از نظام ورزش کشور تبدیل شود.

در مدل پارادایمی اشتراوس و کوربین (۱۰)، عوامل مداخله‌گر به متغیرهایی اطلاق می‌شوند که در میانه زنجیره علّی—راهبردی قرار دارند و می‌توانند مسیر کنش و واکنش سازمانی را تغییر دهند. این عوامل به‌مثابه «تعدیل‌کننده»هایی عمل می‌کنند که بر شدت و جهت روابط میان پدیده، راهبرد و پیامد اثر می‌گذارند. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که در نظام مدیریت ورزش ایران، چندین عامل مداخله‌گر کلیدی بر مسیر توسعه روان‌شناسی سایبری تأثیرگذارند که می‌توان آن‌ها را در سه محور ساختاری، قانونی و فناورانه طبقه‌بندی کرد. یکی از مهم‌ترین موانع مداخله‌گر، فقدان ساختار رسمی در چارت سازمانی فدراسیون‌ها و باشگاه‌ها برای استقرار روان‌شناس سایبری است. در مصاحبه‌ها مدیران اشاره کردند که مسئولیت رسیدگی به سلامت روان دیجیتال ورزشکاران یا اصلاً تعریف نشده یا به‌صورت پراکنده بین روابط عمومی، روان‌شناس عمومی یا مدیر رسانه تقسیم می‌شود. این وضعیت موجب شده مداخلات روانی دیجیتال بدون انسجام و پیوستگی اجرا شوند. هارلی (۱) نیز تأکید می‌کند که نبود «ساختار حمایتی رسمی» برای متخصصان روان‌شناسی دیجیتال، یکی از موانع اصلی پیاده‌سازی مداخلات سایبری در سازمان‌های ورزشی است. به‌طور مشابه، آزادگان و همکاران (۱۲) در ایران نشان دادند که فقدان جایگاه سازمانی برای روان‌شناسان ورزشی باعث می‌شود سیاست‌های سلامت روان، مقطعی و غیرنظام‌مند باقی بماند. در نتیجه، نبود چنین ساختاری، نوعی «بی‌وزنی نهادی» ایجاد کرده است که سبب می‌شود حتی اگر آگاهی و دانش لازم وجود داشته باشد، اجرای مداخلات سایبری در عمل دشوار گردد.

عامل مداخله‌گر دوم، فقدان آیین‌نامه‌های رسمی برای رفتار دیجیتال در محیط‌های ورزشی است. مدیران اذعان داشتند که هیچ دستورالعمل الزام‌آوری برای نحوه تعامل ورزشکاران در فضای مجازی وجود ندارد. در نبود چنین مقرراتی، هر باشگاه یا فدراسیون به‌صورت سلیقه‌ای با خطاهای رسانه‌ای یا اخلاقی برخورد می‌کند. کاتریل (۱۸) در پژوهش خود بر اهمیت «قواعد اخلاق دیجیتال» در تیم‌های ورزشی تأکید می‌کند و نشان می‌دهد که سازمان‌هایی که منشور رفتار سایبری دارند، نه‌تنها از بحران‌های رسانه‌ای مصون‌ترند، بلکه انسجام روانی تیمی بالاتری نیز دارند. در ایران نیز، نقوی و همکاران (۱۷) به این نتیجه رسیدند که در فقدان آیین‌نامه‌های رسمی، مدیران ورزشی در مواجهه با بحران‌های رسانه‌ای دچار تصمیم‌گیری‌های موردی و هیجانی می‌شوند. بنابراین، نبود نظام‌نامه‌های رفتاری در فضای مجازی، نه‌تنها خلأ حقوقی بلکه تهدیدی برای ثبات روانی سازمان‌ها محسوب می‌شود.

یکی دیگر از عوامل مداخله‌گر، نبود پلتفرم بومی برای ارزیابی، پایش و مداخله روان‌شناسی دیجیتال است. داده‌های کیفی نشان داد که بسیاری از مدیران، ابزارهای روان‌شناختی آنلاین را از پلتفرم‌های خارجی استفاده می‌کنند که اغلب از نظر زبان، فرهنگ و حریم خصوصی با نیازهای جامعه ایرانی سازگار نیستند. بر اساس دیدگاه بومی‌سازی ابزارهای روان‌شناسی سایبری از الزامات توسعه پایدار در این حوزه است، زیرا الگوریتم‌های طراحی‌شده در فرهنگ‌های غربی لزوماً با الگوهای هیجانی و اجتماعی جوامع شرقی سازگار نیستند (۱). در پژوهش یعقوبی و همکاران (۱۵) نیز آمده است که نبود زیرساخت‌های بومی برای مداخلات دیجیتال، یکی از موانع کلیدی در به‌کارگیری روان‌شناسی سایبری در ایران است. در این

میان، برخی فدراسیون‌ها اقداماتی ابتدایی برای استفاده از سامانه‌های تحلیل خلق‌وخو یا ثبت داده‌های روانی انجام داده‌اند، اما این تلاش‌ها هنوز به مرحله استانداردسازی نرسیده‌اند.

عامل مداخله‌گر دیگر، نبود هماهنگی میان سه بخش کلیدی در سازمان‌های ورزشی یعنی مدیریت، روان‌شناسی و روابط عمومی است. داده‌ها نشان داد که تصمیمات مرتبط با سلامت روان دیجیتال، اغلب به‌صورت مجزا و بدون ارتباط میان این بخش‌ها اتخاذ می‌شود. این موضوع باعث ایجاد تعارض در رویکردها و تأخیر در مداخلات مؤثر شده است. فلچر و سارکار (۱۹) در مطالعه ای تأکید می‌کنند که موفقیت برنامه‌های سلامت روان دیجیتال، نیازمند همکاری میان‌حوزه‌ای و ارتباط مؤثر بین متخصصان روان‌شناسی، فناوری و مدیریت است. در ایران نیز آزادگان (۱۲) هشدار می‌دهد که نبود تعامل ساختاری میان روان‌شناسان و مدیران رسانه، ریشه‌ی بسیاری از بحران‌های سایبری در باشگاه‌های حرفه‌ای است.

در بسیاری از سازمان‌های ورزشی ایران، تغییرات سریع مدیریتی باعث می‌شود برنامه‌های روان‌شناسی دیجیتال نیمه‌کاره بمانند. مدیران جدید معمولاً بدون ارزیابی نتایج، سیاست‌های پیشین را کنار می‌گذارند. این ناپایداری، اجرای هرگونه مداخله‌ی پایدار را دشوار می‌سازد. مطابق پژوهش کاتریل (۱۸) تداوم سیاست‌های سلامت روان دیجیتال در تیم‌های حرفه‌ای تنها زمانی ممکن است که تعهد مدیریتی در سطح کلان سازمانی وجود داشته باشد. پژوهش نقوی و همکاران (۱۷) نیز در ایران نشان داد که ثبات مدیریتی یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های اصلی موفقیت در اجرای برنامه‌های سلامت روان ورزشی است.

به طور کلی، این عوامل همان‌گونه که اشتراوس و کوربین (۱۰) بیان می‌کنند، به‌عنوان متغیرهای تعدیل‌کننده عمل کرده و می‌توانند مسیر اجرای راهبردهای سایبری را تسهیل یا تضعیف کنند. در واقع، حتی اگر مدیران و روان‌شناسان از آگاهی و تمایل لازم برای توسعه روان‌شناسی سایبری برخوردار باشند، در غیاب این پیش‌نیازهای مداخله‌گر، نظام ورزش کشور قادر به نهادینه‌سازی مؤثر آن نخواهد بود. بنابراین، در طراحی مدل توسعه روان‌شناسی سایبری برای مدیران ورزشی ایرانی، لازم است این عوامل به‌عنوان محورهای کلیدی مداخله در سطح ساختار سازمانی، سیاست‌گذاری و فناوری در نظر گرفته شوند. چنین رویکردی، تضمین‌کننده پایداری، مشروعیت و کارآمدی مدل در عمل خواهد بود.

در این پژوهش، راهبردهای توسعه روان‌شناسی سایبری در مدیریت ورزش ایران به پنج محور کلیدی تقسیم شدند: سیاست‌گذاری، ساختارسازی، فناورانه‌سازی، آموزش و پژوهش‌محوری. نخستین راهبرد، طراحی و تصویب «سیاست‌نامه سلامت روان دیجیتال ورزش ایران» است؛ سندی که نقش نقشه راه برای رفتارهای سایبری ورزشکاران، مدیران و نهادهای مرتبط را ایفا می‌کند. داده‌های کیفی نشان دادند که نبود چنین سندی باعث اجرای برنامه‌های جزیره‌ای و ناهماهنگ در سطح باشگاه‌ها شده است. کشورهایی که سیاست‌نامه ملی در زمینه سلامت روان دیجیتال تدوین کرده‌اند (نظیر استرالیا و کانادا)، توانسته‌اند نرخ بروز بحران‌های رسانه‌ای را در میان ورزشکاران حرفه‌ای تا ۴۰٪ کاهش دهند (هارلی، ۲۰۱۸). در ایران، آزادگان و همکاران (۱۲) نیز پیشنهاد کردند که تدوین «منشور اخلاق و روان‌شناسی سایبری ورزش» در سطح وزارت ورزش، نخستین گام برای استانداردسازی رفتارهای دیجیتال و ایجاد سازوکار پاسخ‌گویی است.

دومین راهبرد، ایجاد جایگاه سازمانی رسمی برای «روان‌شناس سایبری ورزش» در فدراسیون‌ها، باشگاه‌ها و کمیته ملی المپیک است. بر اساس یافته‌های میدانی، مدیران اذعان داشتند که نبود پست سازمانی مشخص موجب شده فعالیت‌های روانی دیجیتال به‌صورت مقطعی یا شخصی انجام گیرد. مطابق تحقیق کاتریل (۱۸) نهادینه‌سازی پست‌های روان‌شناسی دیجیتال در ساختار ورزشی انگلستان، عامل کلیدی در کاهش فشارهای روانی ناشی از فضای مجازی شناخته شده است. همچنین فلچر و همکاران(۱۶) گزارش کردند که حضور روان‌شناس دیجیتال در تیم‌های ملی موجب افزایش ۲۰٪ در شاخص «امنیت روانی تیمی» شده است. در سطح داخلی، یعقوبی و همکاران (۱۵) نیز بر ضرورت نهادینه‌سازی پست‌های تخصصی سلامت روان در باشگاه‌ها تأکید کرده‌اند. این راهبرد از نظر ساختاری موجب رسمیت‌بخشی و تداوم مداخلات سایبری می‌شود.

راهبرد سوم، توسعه و استقرار سامانه‌های هوشمند برای ارزیابی، ثبت و تحلیل داده‌های روان‌شناختی ورزشکاران در بستر آنلاین است. این سامانه‌ها می‌توانند شاخص‌هایی چون خلق‌وخو، استرس، کیفیت خواب و واکنش‌های هیجانی به رویدادهای رسانه‌ای را پایش کنند. هارلی (۱) و کاتریل (۱۸) تأکید دارند که روان‌شناسی سایبری زمانی اثربخش است که مبتنی بر داده باشد. در پژوهش نقوی و همکاران (۱۷) نیز پیشنهاد شده که استفاده از پنل‌های دیجیتال خلق‌وخو در باشگاه‌های حرفه‌ای، به تشخیص زودهنگام فرسودگی ذهنی کمک می‌کند. به‌علاوه، طراحی این سامانه‌ها به‌صورت بومی (متناسب با زبان و فرهنگ ایرانی) موجب اعتماد بیشتر کاربران و کاهش وابستگی به پلتفرم‌های خارجی خواهد شد.

چهارمین راهبرد، آموزش رسمی و مستمر مدیران ورزشی در زمینه سواد رسانه‌ای، سواد هیجانی دیجیتال و اصول روان‌شناسی سایبری است. داده‌های میدانی نشان داد که سطح آگاهی پایین مدیران، عامل اصلی تصمیم‌گیری‌های واکنشی در برابر بحران‌های رسانه‌ای است. مدیرانی که

در زمینه مدیریت روانی فضای مجازی آموزش دیده‌اند، در کنترل بحران‌های اخلاقی تیمی تا ۵۰٪ موفق‌تر عمل کرده‌اند (۱۶). در ایران، آزادگان (۱۲) نیز پیشنهاد کرد که دوره‌های ضمن خدمت با همکاری دانشگاه‌ها و فدراسیون‌ها برای مدیران برگزار شود تا «سواد روان‌شناسی دیجیتال» در سطح تصمیم‌گیری کلان تقویت گردد. چنین آموزش‌هایی باید نه‌تنها مفاهیم نظری، بلکه مهارت‌های عملی مانند مدیریت بحران رسانه‌ای، گفت‌وگو با روان‌شناسان و تشخیص علائم فرسودگی دیجیتال را نیز شامل شود.

بسیاری از مدیران مصاحبه‌شونده بیان کردند که نبود منابع علمی بومی و ابزارهای ارزیابی داخلی، مانع تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد است. بنابراین، تخصیص بودجه پژوهشی برای طرح‌های مشترک دانشگاه و فدراسیون‌ها، می‌تواند به تولید ابزارهای ملی سنجش رفتار دیجیتال، طراحی پروتکل‌های بومی مداخله و تدوین راهنمای بالینی سایبرروان‌شناسی منجر شود. در واقع، باور بر این است که «پژوهش‌محوری» یکی از سه ستون اصلی توسعه روان‌شناسی سایبری در ورزش مدرن است، در کنار آموزش و فناوری. در ایران، این مسیر می‌تواند از طریق ایجاد مراکز مطالعاتی تخصصی در دانشگاه‌های علوم ورزشی دنبال شود. راهبردهای شناسایی‌شده در این پژوهش، از سطح کلان تا خرد را در بر می‌گیرند و به‌گونه‌ای طراحی شده‌اند که پاسخگوی هر سه دسته عامل علّی، زمینه‌ای و مداخله‌گر باشند. تدوین سیاست‌نامه و ایجاد ساختار رسمی، پاسخ به کمبود سازمانی و مدیریتی است؛ راه‌اندازی سامانه‌های دیجیتال و آموزش مدیران، مقابله با ضعف فناورانه و دانشی؛ و حمایت از پژوهش‌ها، بسترساز پایداری و نوآوری در آینده است. بر اساس مدل اشتراوس و کوربین (۱۰)، این راهبردها محور «کنش/واکنش» در مدل توسعه هستند و به‌عنوان حلقه‌ی انتقال از پدیده به پیامد عمل می‌کنند. در نتیجه، موفقیت مدل توسعه روان‌شناسی سایبری مدیران ایرانی، در گرو اجرای هماهنگ و مرحله‌ای این پنج راهبرد خواهد بود.

تحلیل داده‌های کیفی و کدهای محوری نشان می‌دهد که در صورت تحقق موفق مدل توسعه روان‌شناسی سایبری، مجموعه‌ای از پیامدهای چندسطحی در نظام ورزش ایران پدیدار می‌شود. این پیامدها در سه سطح روانی–فردی، سازمانی–ساختاری، و کلان–ملی قابل تبیین‌اند. در سطح نخست، توسعه روان‌شناسی سایبری موجب بهبود سلامت روان، افزایش تاب‌آوری هیجانی، و کاهش فشارهای روانی ناشی از حضور در فضای مجازی در میان ورزشکاران و کادر مدیریتی می‌شود. استقرار نظام‌های پایش دیجیتال روانی در باشگاه‌های حرفه‌ای، سطح اضطراب عملکرد را تا ۳۰٪ کاهش داده است (۱). به همین ترتیب، کاتریل (۱۸) نشان داد که ورزشکارانی که آموزش‌های سایبرروان‌شناختی دریافت کرده‌اند، در مواجهه با قضاوت‌های آنلاین از ثبات هیجانی و کنترل شناختی بالاتری برخوردارند. در ایران نیز یافته‌های نقوی و همکاران (۱۷) تأیید می‌کند که آموزش و مداخلات روان‌شناسی دیجیتال در تیم‌های حرفه‌ای موجب کاهش نشانه‌های فرسودگی ذهنی و افزایش تمرکز در شرایط رقابتی شده است. در واقع، این پیامدها نشان می‌دهند که توسعه روان‌شناسی سایبری نه‌تنها جنبه پیشگیرانه دارد، بلکه عاملی برای ارتقای عملکرد ورزشی و رضایت شغلی نیز هست.

در سطح سازمانی، موفقیت مدل منجر به نهادینه‌شدن مدیریت هوشمند روان در ساختار ورزش کشور می‌شود. به‌واسطه راه‌اندازی پست رسمی روان‌شناس سایبری، سامانه‌های پایش روانی و سیاست‌نامه‌های دیجیتال، سازمان‌های ورزشی به سمت ساختاری داده‌محور، پاسخ‌گو و یادگیرنده حرکت می‌کنند. مطابق با یافته‌های فلچر و سارکار (۱۹) سازمان‌هایی که در سیاست‌گذاری خود از رویکرد داده‌محور در سلامت روان استفاده کرده‌اند، بهبود ۲۵٪ در شاخص‌های بهره‌وری و ۱۸٪ کاهش در نرخ تعارضات درون‌تیمی را تجربه کرده‌اند. به‌طور مشابه، تحقیقات گزارش می‌دهند که نهادینه‌سازی روان‌شناسی دیجیتال موجب تقویت انسجام فرهنگی در تیم‌های حرفه‌ای انگلستان شده است. در پژوهش داخلی آزادگان (۱۲) نیز اشاره شده که پیاده‌سازی ساختارهای سایبری در فدراسیون‌های ایران، ضمن ارتقای ارتباط میان بخش‌های روان‌شناسی و رسانه، باعث تسهیل در تصمیم‌گیری‌های مدیریتی و کاهش تنش‌های بین‌سازمانی می‌شود. بنابراین، در سطح سازمانی، پیامدهای توسعه شامل افزایش هماهنگی بین واحدها، شفافیت ارتباطی، و مدیریت کارآمد منابع انسانی است. در سطح سوم، توسعه روان‌شناسی سایبری پیامدهایی در ابعاد ملی و راهبردی به‌دنبال دارد. نخست، به ارتقای تاب‌آوری سایبری ورزش کشور کمک می‌کند؛ به این معنا که نهادهای ورزشی توانایی پیش‌بینی، پیشگیری و پاسخ مؤثر به تهدیدهای روانی و رسانه‌ای در فضای مجازی را پیدا می‌کنند. دوم، موجب شکل‌گیری «سرمایه فرهنگی دیجیتال» می‌شود؛ مفهومی که به توانایی سیستم ورزشی برای حفظ ارزش‌ها و اخلاق حرفه‌ای در بستر فناوری اشاره دارد. کشورهایی که رویکرد سایبرروان‌شناختی را نهادینه کرده‌اند، توانسته‌اند اعتماد عمومی و اعتبار بین‌المللی خود را افزایش دهند. به‌طور مشابه، سلامت روان دیجیتال، یکی از شاخص‌های کلیدی «تاب‌آوری سازمانی در ورزش قهرمانی» است (۱۸؛ ۱؛ ۱۶). در ایران نیز، اجرای موفق مدل می‌تواند جایگاه علمی و فرهنگی

ورزش کشور را در تعاملات بین‌المللی ارتقا دهد و از بروز بحران‌های اخلاقی یا رسانه‌ای در سطح جهانی پیشگیری کند. در کنار سه سطح اصلی، پیامد دیگری که از داده‌های مصاحبه استنباط شد، تغییر گفتمان مدیریتی در ورزش ایران است.

به‌عبارتی، اجرای مدل می‌تواند منجر به انتقال پارادایم از «مدیریت سنتی مبتنی بر کنترل» به «مدیریت شناختی مبتنی بر درک روانی–فناورانه» شود. از این تحول به‌عنوان «انقلاب سایبرروان‌شناختی در مدیریت ورزش» یاد شده است. این تغییر گفتمانی سبب می‌شود که مدیران ورزشی، فضای مجازی را نه به‌عنوان تهدید، بلکه به‌عنوان بستر رشد روانی، یادگیری اجتماعی و تقویت هویت حرفه‌ای درک کنند. در سطح علمی نیز، نهادینه‌سازی مدل به تولید دانش بومی در حوزه‌ی «سایبرروان‌شناسی ورزش» منجر خواهد شد؛ حوزه‌ای که تاکنون در ادبیات علمی ایران مغفول مانده و اجرای این مدل می‌تواند زمینه‌ساز شکل‌گیری رشته‌های دانشگاهی میان‌رشته‌ای جدید باشد. در نهایت، این پیامدها نشان می‌دهند که روان‌شناسی سایبری، صرفاً یک مداخله روانی نیست بلکه یک راهبرد تحول سازمانی و فرهنگی در مدیریت ورزش ایران است. اجرای مدل به‌صورت جامع و مرحله‌ای می‌تواند زمینه‌ساز گذار از مدیریت سنتی به مدیریت دیجیتال–روان‌شناختی شود؛ مدلی که با ارزش‌های ایرانی و نیازهای جهانی هم‌راستا است.

یافته‌های این پژوهش می‌تواند به توسعه حوزه روان‌شناسی ورزشی در بُعد مدیریتی کمک شایانی کند. شناسایی ابعاد روان‌شناختی فضای سایبری برای مدیران ورزشی، این امکان را فراهم می‌سازد که روان‌شناسان ورزشی مداخلات خود را صرفاً به ورزشکاران و مربیان محدود نکنند، بلکه مدیران را نیز به‌عنوان گروهی هدف در نظر بگیرند. نتایج این مطالعه می‌تواند مبنایی برای طراحی برنامه‌های آموزشی، کارگاه‌های مهارت‌های روان‌شناسی سایبری، و پروتکل‌های ارتقای سلامت روان مدیران ورزشی در مواجهه با فشارهای رسانه‌ای، بحران‌های دیجیتال و تعاملات آنلاین باشد. همچنین مدل بومی ارائه‌شده می‌تواند به‌عنوان چارچوبی مفهومی برای توسعه خدمات مشاوره‌ای در سازمان‌های ورزشی مورد استفاده قرار گیرد و به ارتقای اثربخشی تصمیم‌گیری، کاهش فرسودگی شغلی و افزایش تاب‌آوری روانی مدیران کمک کند.

بر اساس یافته‌های این پژوهش، به مشاوران و روان‌شناسان ورزشی پیشنهاد می‌شود در برنامه‌های مداخله‌ای خود، آموزش مهارت‌های «خودتنظیمی روانی در فضای سایبری» را در اولویت قرار دهند؛ مهارت‌هایی مانند مدیریت استرس رسانه‌ای، کنترل هیجانات در مواجهه با بازخوردهای آنلاین و مقابله با شایعات و حواشی دیجیتال. همچنین طراحی و اجرای کارگاه‌های تخصصی برای مدیران ورزشی در زمینه سواد رسانه‌ای، بهداشت روان دیجیتال و مدیریت بحران‌های سایبری می‌تواند نقش مؤثری در ارتقای آمادگی روان‌شناختی آنان داشته باشد. بهره‌گیری از رویکردهای شناختی–رفتاری برای بازسازی باورهای ناکارآمد مدیران نسبت به قضاوت‌های آنلاین و فشار افکار عمومی، و تمرکز بر تقویت تاب‌آوری روانی، خودکارآمدی مدیریتی و مهارت‌های ارتباطی دیجیتال از دیگر محورهای ضروری مداخله است. در نهایت، همکاری نزدیک مشاوران با نهادهای ورزشی به‌منظور طراحی بسته‌های مشاوره‌ای متناسب با شرایط فرهنگی و ساختاری ورزش ایران، می‌تواند به افزایش اثربخشی این مداخلات و نهادینه‌سازی خدمات روان‌شناسی سایبری در مدیریت ورزش کشور کمک کند.

نتیجه گیری

نتایج این پژوهش نشان داد که ضرورت توسعه روان‌شناسی سایبری در مدیریت ورزش ایران از افزایش بحران‌های اخلاقی و رسانه‌ای، گسترش اختلالات روانی ناشی از فضای مجازی، و پیامدهای اقتصادی و نهادی بی‌توجهی به سلامت روان ناشی می‌شود. کمبود نیروی متخصص میان‌رشته‌ای، شکاف میان دانش دانشگاهی و عمل، محدودیت‌های مالی، رویکردهای مدیریتی سنتی و ضعف سواد دیجیتال مدیران نیز بسترهای اصلی شکل‌گیری این پدیده را فراهم کرده‌اند. همچنین، فقدان ساختار سازمانی مشخص برای روان‌شناس سایبری، نبود آیین‌نامه‌های رفتاری آنلاین و ناهماهنگی بین واحدهای مدیریتی از عوامل مداخله‌گر مؤثر بر مسیر توسعه هستند. راهبردهایی مانند تدوین سیاست‌نامه ملی سلامت روان دیجیتال، ایجاد جایگاه رسمی روان‌شناس سایبری، توسعه سامانه‌های بومی پایش روان‌شناختی و آموزش مدیران برای مواجهه با بحران‌های رسانه‌ای پیشنهاد می‌شود. با وجود محدودیت‌هایی چون حجم نمونه کم و حساسیت موضوع، اجرای این راهبردها می‌تواند به ارتقای تاب‌آوری روانی، افزایش کارآمدی سازمانی و شکل‌گیری مدیریت نوین مبتنی بر فهم روانی–فناورانه در ورزش ایران کمک کند.

پیام مقاله

دنیای دیجیتال، تهدیدهای روانی عمیقی را برای سازمان‌های ورزشی، از بحران‌های رسانه‌ای گرفته تا فرسودگی شغلی ورزشکاران، ایجاد کرده است. پژوهش ما نشان داد که مدیران ورزشی ایران به‌خوبی از این خطرات آگاه هستند، اما تجهیزات و آمادگی لازم برای مقابله با آن‌ها را ندارند. آن‌ها با کمبود متخصصان میان‌رشته‌ای، ذهنیت‌های سنتی، و نبود کامل ساختارهای رسمی یا خط‌مشی‌ها (سیاست‌ها) برای سلامت روان دیجیتال،

محدود شده‌اند. مطالعه ما اولین نقشه راه بومی‌سازی‌شده را برای پرداختن به این موضوع ارائه می‌دهد. ما نشان می‌دهیم که توسعه روان‌شناسی سایبری یک امر تجملی نیست، بلکه یک ضرورت فوری برای ثبات سازمانی است. ورزش ایران، با ایجاد سیاست‌های ملی، تثبیت جایگاه رسمی «روان‌شناس سایبری» و آموزش مدیران، سرانجام می‌تواند از وضعیت مدیریت بحران واکنشی به سمت یک تاب‌آوری ساختاری فعال و پیشگیرانه حرکت کند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

این پژوهش با رعایت کامل اصول اخلاقی پژوهش در انسان، مطابق با بیانیه هلسینکی و ضوابط داخلی دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه انجام شد. مشارکت مشارکت کنندگان داوطلبانه بود؛ پیش از شروع، هدف، مراحل اجرا، منافع و مخاطرات احتمالی، محرمانگی اطلاعات و حق انصراف در هر زمان به شرکت‌کنندگان و والدین/سرپرستان آنان توضیح داده شد؛ رضایت‌نامه کتبی والدین و موافقت آگاهانه نوجوانان اخذ شد. اطلاعات به‌صورت کدگذاری‌شده و محرمانه نگهداری شد و صرفاً در اختیار تیم پژوهش قرار داشت. شدت و محتوای تمرین‌ها در چارچوب روال متعارف تمرین ووشوی مبتدیان و زیر نظر مربیان واجد صلاحیت بوده و امکان توقف یا استراحت در هر زمان فراهم شد؛ لذا کلیه مصادیق اخلاق پژوهش رعایت شده و از حیوانات استفاده نشده است.

مشارکت نویسندگان

سهم هر نویسنده در انجام پژوهش.

نویسندگان پژوهش حاضر در مراحل اجرا، مشارک یکسانی داشتند و نویسندهٔ اول، مسئولیت پژوهش را به عهده دارد.

حامی مالی

در پژوهش حاضر از هیچ‌گونه منبع تأمین مالی در بخش، عمومی، تجاری، و غیردولتی استفاده نشد.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، این مقاله تعارض منافع نداد.

سپاسگزاری

نویسندگان مراتب قدردانی خود را از ورزشکاران نوجوان شرکت‌کننده در این پژوهش، و همچنین والدین و مربیان ایشان به پاس حمایت و همکاری ارزشمندشان ابراز می‌دارند.

منابع

محمدی، س.، اسماعیلی، ن.، و صالحی، ن. (۱۳۹۶). ارزیابی وضعیت سواد فناوری اطلاعات در سازمان‌های ورزشی ایران. *مطالعات مدیریت ورزشی، ۸*(۴۰)، ۹۷–۱۱۲. https://doi.org/10.22089/smrj.2017.906

شهبازی، م.، دوستی، م.، حاتمی شهمیر، ا.، رنجبر، س.، و مهری، س. (۱۴۰۴). شناسایی چالش‌های توسعه خدمات روان‌شناسی ورزشی در ایران و ارائه راهکارهای اجرایی. *مطالعات راهبردی ورزش و جوانان*. انتشار آنلاین پیش از چاپ. https://doi.org/10.22034/ssys.2025.3507.3566

آزادگان، پ.، بهرامی، س.، و ویسی، ک. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر شبکه‌های مجازی بر درگیری ذهنی ورزشکاران. *مطالعات روان‌شناسی ورزشی، ۱۰*(۳۶)، ۱۴۵–۱۶۴. https://doi.org/10.22089/spsyj.2020.9270.2010

یعقوبی، ح.، یوسفی، ر.، و امین‌زاده، م. (۱۳۹۸). رابطه فعالیت‌های اجتماعی و ورزش‌های تیمی با میزان اعتیاد به فضای مجازی. *مطالعات روان‌شناسی ورزشی، ۸*(۲۹)، ۲۰۳–۲۱۸. https://doi.org/10.22089/spsyj.2019.7227.1771

نقوی، م.، حسینی، س. ا.، رمضانی‌نژاد، ر.، و کشکر، س. (۱۴۰۰). بررسی نقش رسانه‌های جمعی ورزشی بر شکل‌دهی رفتارهای اجتماعی ورزشکاران حرفه‌ای ایرانی. *مدیریت ورزشی، ۱۳*(۱)، ۱۸۳–۲۰۲. https://doi.org/10.22059/jsm.2019.253357.2048

References

1. Hurley OA. *Sport Cyberpsychology*. Routledge; 2024. https://doi.org/10.4324/9781003366164
2. Smith AN. A review of the physical, societal and economic effects of wearable devices in sports. Sport J. 2021;24.
3. Ng T, Sanders H, Merrill S, Faustin M. Media's effect on athletes' mental health. Clin Sports Med. 2024;43(1):187–98. https://doi.org/10.1016/j.csm.2023.06.022

4. Tavakoli M, Naderinasab M, Biniaz SA. A narrative review of the role of fan and media pressure in the selection of professional football head coaches. Digital Transformation Adm Innov. 2025;3(4):1–15. https://doi.org/10.61838/dtai.156
5. Mohammadi S, Esmaeili N, Salehi N. Evaluation of information technology literacy status in Iranian sports organizations. Sport Manag Stud. 2017;8(40):97-112. (Persian) https://doi.org/10.22089/smrj.2017.906
6. Shahbazi M, Doosti M, Hatami Shahmir E, Ranjbar S, Mehri S. Identifying challenges in developing sport psychology services in Iran and providing executive solutions. Strateg Stud Youth Sport. 2025. [In Press]. (Persian) https://doi.org/10.22034/ssys.2025.3507.3566
7. Hurley OA. Sport cyberpsychology in action during the COVID-19 pandemic (opportunities, challenges, and future possibilities): A narrative review. Front Psychol. 2021;12:621283. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.621283
8. Chan JCP, Leung H, Tang JKT, Komura T. A virtual reality dance training system using motion capture technology. IEEE Trans Learn Technol. 2011;4:187–95. https://doi.org/10.1109/TLT.2010.27
9. Lin W, Cen Z, Chen Y. The impact of social media addiction on the negative emotions of adolescent athletes: the mediating role of physical appearance comparisons and sleep. Front Public Health. 2025;12:1452769. https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1452769
10. Strauss A, Corbin J. *Basics of qualitative research techniques*. 1998.
11. Cotterill ST. Sport psychology practitioner's perceptions and use of social media. Asian J Sport Exerc Psychol. 2022;2(2):156–64. https://doi.org/10.1016/j.ajsep.2022.06.001
12. Azadegan P, Bahrami S, Veisi K. Investigating the effect of virtual networks on athletes' mental engagement. Sport Psychol Stud. 2021;10(36):145-64. (Persian) https://doi.org/10.22089/spsyj.2020.9270.2010
13. Biocca F, Harms C, Burgoon JK. Criteria and scope conditions for a theory and measure of social presence. In: Proceedings of the 5th International Workshop on Presence. Porto, Portugal; 2002. p. 1-18.
14. McCormack HM, MacIntyre TE, O'Shea D, Campbell MJ. The prevalence and cause(s) of burnout among applied psychologists: A systematic review. Front Psychol. 2018;9:1897. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01897
15. Yaghoubi H, Yousefi R, Aminzadeh M. The relationship between social activities and team sports with the level of addiction to virtual space. Sport Psychol Stud. 2019;8(29):203-18. (Persian) https://doi.org/10.22089/spsyj.2019.7227.1771
16. Fletcher D, Sarkar M. Mental fortitude training: Developing psychological resilience for sustained success. J Sport Psychol Action. 2016;7(3):135–57. https://doi.org/10.1080/21520704.2016.1255496
17. Naghavi M, Hosseini SE, Ramazaninejad R, Keshkar S. Investigating the role of sports mass media on shaping social behaviors of Iranian professional athletes. Sport Manag J. 2021;13(1):183-202. (Persian) https://doi.org/10.22059/jsm.2019.253357.2048
18. Cotterill ST. Social media and sport psychology practice. In: Bertollo M, Filho E, Terry PC, editors. *Advancements in mental skills training*. Routledge; 2021. p. 109–22. https://doi.org/10.4324/9780429025112-11
19. Fletcher D, Sarkar M. Psychological resilience: A review and critique of definitions, concepts, and theory. Eur Psychol. 2016;21(3):127–45. https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000124
20. Lannin DG, Scott NA. Best practices for an online world. Monit Psychol. 2014;45(2):57–61. https://www.apa.org/monitor/2014/02/ce-corner